

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — क्रम पाठः

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

पुनराधानं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

दे॒वा॒सुराः स॒य्य॑त्ताः । दे॒वा॒सुरा इति॑ दे॒व—अ॒सुराः । स॒य्य॑त्ता आसन्न॑ । स॒य्य॑त्ता इति॑ सम्—
य॒त्ताः । आ॒सन् ते । ते दे॒वाः । दे॒वा वि॒जय॑म् । वि॒जय॑मु॒पय॑न्तः । वि॒जय॑मिति॑ वि—ज॒यम् ।
उ॒पय॑न्तोऽग्नौ । उ॒पय॑न्त इत्यु॒प—य॑न्तः । अ॒ग्नौ वा॒मम् । वा॒मव्सु॑ । वसु॒ सम् । सन्नि॑ । न्य॒द—
ध॒त । अ॒दध॑ते॒दम् । इ॒दमु॑ । उ॒ नः । नो भ॒विष्य॑ति । भ॒विष्य॑ति यदि॑ । यदि॑ नः । नो जे॒ष्यन्ति॑ ।
जे॒ष्यन्तीति॑ । इति॑ तत् । तद॒ग्निः । अ॒ग्निर् नि॑ । न्य॒काम॑यत । अ॒काम॑य॒त तेन॑ । तेनाप॑ । अपा॒-
क्राम॑त् । अ॒क्राम॑त् तत् । तद् दे॒वाः । दे॒वा वि॒जित्य॑ । वि॒जित्या॑व॒रु॒थ्समा॑नाः । वि॒जित्येति॑ वि—
जित्य॑ । अ॒व॒रु॒थ्समा॑ना॒ अनु॑ । अ॒व॒रु॒थ्समा॑ना॒ इत्य॑व—रु॒थ्समा॑नाः । अन्वा॑यन्न । आ॒यन्
तत् । तद॑स्य । अ॒स्य स॒हसा॑ । स॒हसा॑ । आ॒दि॒थ्सन्त॑ । अ॒दि॒थ्सन्त॑ सः । सौ॒रोदी॑त् । अ॒रोदी॑द्
यत् । यद॑रोदीत् । अ॒रोदी॑त् तत् । तद् रु॒द्रस्य॑ । रु॒द्रस्य॑ रु॒द्रत्व॑म् । रु॒द्रत्व॑य्यत् । रु॒द्रत्व॑मिति॑
रु॒द्र—त्व॑म् । यद॑श्रु । अ॒श्वशी॑यत । अ॒शीय॑त् तत् । तद् र॒ज॒तम् ॥ [१] ॥ र॒ज॒तं हिर॑ण्यम् ।
हिर॑ण्यमभवत् । अ॒भव॑त् तस्मा॑त् । तस्मा॑द् र॒ज॒तम् । र॒ज॒तं हिर॑ण्यम् । हिर॑ण्यमद॒खि॒ण्यम् ।
अ॒द॒खि॒ण्यम॑श्रुजम् । अ॒श्रुज॑ं हि । अ॒श्रुज॑मित्य॑श्रु—जम् । हि यः । यो ब॒रु॒हिषि॑ । ब॒रु॒हिषि॑
ददा॑ति । ददा॑ति पु॒रा । पु॒रा॒स्य । अ॒स्य स॒व्व॑थ्स॒रात् । स॒व्व॑थ्स॒राद् गृ॒हे । स॒व्व॑थ्स॒रादिति॑ सं—
व॑थ्स॒रात् । गृ॒हे रु॑दन्ति । रु॒दन्ति॑ तस्मा॑त् । तस्मा॑द् ब॒रु॒हिषि॑ । ब॒रु॒हिषि॑ न । न दे॒यम् । दे॒यं
सः । सौ॒अग्निः॑ । अ॒ग्निर्ब्र॑वीत् । अ॒ब्र॑वीद् भा॒गी । भा॒ग्य॑सानि । अ॒सान्य॑थ । अथ॑ वः । व इ॒दम् ।

इदमिति। इति पुनराधेयम्। पुनराधेयम् ते। पुनराधेयमिति पुनः—आधेयम्। ते केवलम्।
 केवलमिति। इत्यब्रुवन्न। अब्रुवन्नृद्धवत्। ऋद्धवत् खलु। खलु सः। स इति। इत्यब्रवीत्।
 अब्रवीद् यः। यो मद्देवत्यम्। मद्देवत्यमग्निम्। मद्देवत्यमिति मत्—देवत्यम्। अग्निमादधातै।
 आदधाता इति। आदधाता इत्या—दधातै। इति तम्। तम् पूषा। पूषा ऽऽधत्त। आऽधत्त।
 अधत्त तेन। तेन पूषा। ॥ [२] ॥ पूषा ऽऽदर्धोत्। आदर्धोत् तस्मात्। तस्मात् पौष्णाः।
 पौष्णाः पशवः। पशव उच्यन्ते। उच्यन्ते तम्। तम् त्वष्टा। त्वष्टा। आ ऽधत्त। अधत्त तेन।
 तेन त्वष्टा। त्वष्टा, ऽऽदर्धोत्। आदर्धोत्, तस्मात्। तस्मात् त्वाष्टाः। त्वाष्टाः पशवः। पशव
 उच्यन्ते। उच्यन्ते तम्। तम् मनुः। मनुरा। आ ऽधत्त। अधत्त तेन। तेन मनुः। मनु-
 रादर्धोत्। आदर्धोत्, तस्मात्। तस्मान्, मानव्यः। मानव्यः प्रजाः। प्रजा उच्यन्ते। प्रजा इति
 प्र—जाः। उच्यन्ते तम्। तम् धाता। धाता ऽऽधत्त। आ ऽधत्त। अधत्त तेन। तेन धाता।
 धाता, ऽऽदर्धोत्। आदर्धोत् सँव्वथ्सरः। सँव्वथ्सरो वै। सँव्वथ्सर इति सं—वथ्सरः। वै धाता।
 धाता तस्मात्। तस्मात् सँव्वथ्सरम्। सँव्वथ्सरम् प्रजाः। सँव्वथ्सरमिति सम्—वथ्सरम्।
 प्रजाः पशवः। प्रजा इति प्र—जाः। पशवो ऽनु। अनु प्र। प्र जायन्ते। जायन्ते यः। य एवम्।
 एवम् पुनराधेयस्य। पुनराधेयस्यर्द्धम्। पुनराधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। ऋद्धिर्वैद। वेद-
 दर्धोति। ॥ [३] ॥ ऋद्धोत्येव। एव यः। योऽस्य। अस्यैवम्। एवम् बन्धुताम्। बन्धुता-
 र्द्धेद। वेद बन्धुमान्। बन्धुमान् भवति। बन्धुमानिति बन्धु—मान्। भवति भागधेयम्। भाग-
 धेयवै। भागधेयमिति भाग—धेयम्। वा अग्निः। अग्निराहितः। आहित इच्छमानः। आहित
 इत्या—हितः। इच्छमानः प्रजाम्। प्रजाम् पशून्। प्रजामिति प्र—जाम्। पशून् यजमानस्य।
 यजमानस्योप। उप दोद्राव। दोद्रावोद्वास्य। उद्वास्य पुनः। उद्वास्येत्युत्—वास्य। पुनरा। आ
 दधीत। दधीत भागधेयेन। भागधेयेनैव। भागधेयेनेति भाग—धेयेन। एवैनम्। एनम् सम्।
 समर्द्धयति। अर्द्धयत्यथो। अथो शान्तिः। अथो इत्यथो। शान्तिरेव। एवास्य। अस्यैषा। एषा
 पुनर्वस्वोः। पुनर्वस्वोरा। पुनर्वस्वोरिति पुनः—वस्वोः। आ दधीत। दधीतैतत्। एतद् वै। वै
 पुनराधेयस्य। पुनराधेयस्य नख्षत्रम्। पुनराधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। नख्षत्रय्यत्। यत्
 पुनर्वसू। पुनर्वसू स्वायाम्। पुनर्वसू इति पुनः—वसू। स्वायामेव। एवैनम्। एनम् देवतायाम्।

देवतायामाधाय । आधाय ब्रह्मवर्चसी । आधायेत्या—धाय । ब्रह्मवर्चसी भवति । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म—वर्चसी । भवति द्रुमैः । द्रुमैरा । आ दधाति । दधात्ययातयामत्वाय । अयातयामत्वाय द्रुमैः । अयातयामत्वायेत्ययातयाम—त्वाय । द्रुमैरा । आ दधाति । दधात्यद्भ्यः । अद्भ्य एव । अद्भ्य इत्यत्—भ्यः । एवैनम् । एनमोषधीभ्यः । ओषधीभ्यो ऽवरुद्भ्यः । ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः । अवरुद्भ्या । अवरुद्भ्येत्यव—रुद्भ्यः । आ धत्ते । धत्ते पञ्चकपालः । पञ्चकपालः पुरोडाशः । पञ्चकपाल इति पञ्च—कपालः । पुरोडाशौ भवति । भवति पञ्च । पञ्च वै । वा ऋतवः । ऋतव ऋतुभ्यः । ऋतुभ्य एव । ऋतुभ्य इत्यृतु—भ्यः । एवैनम् । एनमवरुद्भ्यः । अवरुद्भ्या । अवरुद्भ्येत्यव—रुद्भ्यः । आ धत्ते । धत्त इति धत्ते ॥ ॥ [४] ॥

(अशीयत तत् तेनवेद द्रुमैः पञ्चविंशतिश्च)

॥ १ ॥

★

परा वै । वा एषः । एष यज्ञम् । यज्ञम् पशून् । पशून्वपति । वपति यः । योऽग्निम् । अग्निमुद्वासयते । उद्वासयते पञ्चकपालः । उद्वासयत इत्युत्—वासयते । पञ्चकपालः पुरोडाशः । पञ्चकपाल इति पञ्च—कपालः । पुरोडाशौ भवति । भवति पाङ्क्तः । पाङ्क्तो यज्ञः । यज्ञः पाङ्क्ताः । पाङ्क्ताः पशवः । पशवो यज्ञम् । यज्ञमेव । एव पशून् । पशून्व । अव रुन्धे । रुन्धे वीरहा । वीरहा वै । वीरहेति वीर—हा । वा एषः । एष देवानाम् । देवानाय्यः । योऽग्निम् । अग्निमुद्वासयते । उद्वासयते न । उद्वासयत इत्युत्—वासयते । न वै । वा एतस्य । एतस्य ब्राह्मणाः । ब्राह्मणा ऋतायवः । ऋतायवः पुरा । ऋतायव इत्यृत—यवः । पुरा ऽन्नम् । अन्नमख्वन्न । अख्वन्न पङ्क्त्यः । पङ्क्त्यो याज्यानुवाक्याः । याज्यानुवाक्या भवन्ति । याज्यानुवाक्या इति याज्या—अनुवाक्याः । भवन्ति पाङ्क्तः । पाङ्क्तो यज्ञः । यज्ञः पाङ्क्तः । पाङ्क्तः पुरुषः । पुरुषो देवान् । देवानेव । एव वीरम् । वीरम् निरवदाय । निरवदायाग्निम् । निरवदायेति निः—अवदाय । अग्निम् पुनः । पुनरा । आ धत्ते ॥ [५] ॥ धत्ते शताख्वराः । शताख्वरा भवन्ति । शताख्वरा इति शत—अख्वराः । भवन्ति शतायुः । शतायुः पुरुषः । शतायुरिति शत—आयुः । पुरुषः शतेन्द्रियः । शतेन्द्रिय आयुषि । शतेन्द्रिय इति शत—इन्द्रियः । आयुष्येव । एवेन्द्रिये । इन्द्रिये प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठति यत् । यद् वै । वा अग्निः । अग्निराहितः । आहितो न । आहित

इत्या—हितः। नद्ध्यते। ऋद्ध्यते ज्यायः। ज्यायो भागधेयम्। भागधेयम् निका मयमानः।
 भागधेयमिति भाग—धेयम्। निका मयमानो यत्। निका मयमान इति नि—का मयमानः। यदा—
 ग्रेयम्। आग्नेयः सर्वम्। सर्वम् भवति। भवति सा। सैव। एवास्य। अस्यर्द्धिः। ऋद्धिः सम्।
 सव्वै। वा एतस्य। एतस्य गृहे। गृहे वाक्। वाक् सृज्यते। सृज्यते यः। योऽग्निम्। अग्निमुद्वा-
 सयते। उद्वासयते सः। उद्वासयत इत्युत्—वासयते। स वाचम्। वाचः सः सृष्टाम्। सः सृ-
 ष्ठा यजमानः। सः सृष्टामिति सं—सृष्टाम्। यजमान ईश्वरः। ईश्वरोऽनु। अनु पराभवितोः।
 पराभवितोर् विभक्तयः। पराभवितोरिति परा—भवितोः। विभक्तयो भवन्ति। विभक्तय इति
 वि—भक्तयः। भवन्ति वाचः। वाचो विधृत्यै। विधृत्यै यजमानस्य। विधृत्या इति वि—धृत्यै।
 यजमानस्यापराभावाय। अपराभावाय विभक्तिम्। अपराभावायेत्यपरा—भावाय ॥ [६] ॥
 विभक्तिम् करोति। विभक्तिमिति वि—भक्तिम्। करोति ब्रह्म। ब्रह्मैव। एव तत्। तदकः। अक-
 रूपाः। उपाः यजति। उपाः श्रित्युप—अः। यजति यथा। यथा वामम्। वामवसु।
 वसु विविदानः। विविदानो गृह्णति। गृह्णति तादृक्। तादृगेव। एव तत्। तदग्निम्। अग्निम् प्रति।
 प्रति स्विष्टकृतम्। स्विष्टकृतन्निः। स्विष्टकृतमिति स्विष्ट—कृतम्। निराह। आह यथा। यथा
 वामम्। वामवसु। वसु विविदानः। विविदानः प्रकाशम्। प्रकाशम् जिगमिषति। प्रकाशमिति
 प्र—काशम्। जिगमिषति तादृक्। तादृगेव। एव तत्। तद् विभक्तिम्। विभक्तिमुक्त्वा। विभक्ति-
 मिति वि—भक्तिम्। उक्त्वा प्रयाजेन। प्रयाजेन वषट्। प्रयाजेनेति प्र—याजेन। वषट् करोति।
 करोत्यायतनात्। आयतनादेव। आयतनादित्या—यतनात्। एव न। नैति। एति यजमानः।
 यजमानो वै। वै पुरोडाशः। पुरोडाशः पशवः। पशव एते। एते आहुती। एते इत्येते। आहुती
 यत्। आहुती इत्या—हुती। यदभितः। अभितः पुरोडाशम्। पुरोडाशमेते। एते आहुती। एते
 इत्येते। आहुती जुहोति। आहुती इत्या—हुती ॥ [७] ॥ जुहोति यजमानम्। यजमानमेव।
 एवोभयतः। उभयतः पशुभिः। पशुभिः परि। पशुभिरिति पशु—भिः। परि गृह्णाति। गृह्णाति
 कृतयजुः। कृतयजुः सम्भृतसम्भारः। कृतयजुरिति कृत—यजुः। सम्भृतसम्भार इति। सम्भृ-
 तसम्भार इति सम्भृत—सम्भारः। इत्याहुः। आहुर् न। न सम्भृत्याः। सम्भृत्याः सम्भाराः।
 सम्भृत्या इति सम्—भृत्याः। सम्भारा न। सम्भारा इति सम्—भाराः। न यजुः। यजुः

कर्तव्यम्। कर्तव्यमिति। इत्यथो। अथो खलु। अथो इत्यथो। खलु सम्भृत्याः। सम्भृत्या
 एव। सम्भृत्या इति सम्—भृत्याः। एव सम्भाराः। सम्भाराः कर्तव्यम्। सम्भारा इति सम्—
 भाराः। कर्तव्यं यजुः। यजुर् यज्ञस्य। यज्ञस्य समृद्ध्यै। समृद्ध्यै पुनर्निष्कृतः। समृद्ध्या इति
 सम्—ऋद्ध्यै। पुनर्निष्कृतो रथः। पुनर्निष्कृत इति पुनः—निष्कृतः। रथो दखिषणा। दखिषणा
 पुनरुत्थस्यूतम्। पुनरुत्थस्यूतव्वासः। पुनरुत्थस्यूतमिति पुनः—उत्थस्यूतम्। वासः पुनरुत्थसृष्टः।
 पुनरुत्थसृष्टो ऽनङ्गान्। पुनरुत्थसृष्ट इति पुनः—उत्थसृष्टः। अनङ्गान् पुनराधेयस्य। पुनराधेयस्य
 समृद्ध्यै। पुनराधेयस्येति पुनः—आधेयस्य। समृद्ध्यै सप्त। समृद्ध्या इति सम्—ऋद्ध्यै। सप्त
 ते। ते अग्ने। अग्ने समिधः। समिधः सप्त। समिध इति सं—इधः। सप्त जिह्वाः। जिह्वा इति।
 इत्यग्निहोत्रम्। अग्निहोत्रम् जुहोति। अग्निहोत्रमित्यग्नि—होत्रम्। जुहोति यत्रयत्र। यत्रयत्रैव।
 यत्रयत्रेति यत्र—यत्र। एवास्य। अस्य न्यक्तम्। न्यक्तम् ततः। न्यक्तमिति नि—अक्तम्। तत
 एव। ॥ [८] ॥ एवैनम्। एनमव। अवरुन्धे। रुन्धे वीरहा। वीरहा वै। वीरहेति वीर—हा।
 वा एषः। एष देवानाम्। देवानाय्यः। योऽग्निम्। अग्निमुद्वासयते। उद्वासयते तस्य। उद्वासयत
 इत्युत्—वासयते। तस्य वरुणः। वरुण एव। एवर्णयात्। ऋणयादाग्निवारुणम्। ऋणयादि-
 त्यृण—यात्। आग्निवारुणमेकादशकपालम्। आग्निवारुणमित्याग्नि—वारुणम्। एकादशक-
 पालमनु। एकादशकपालमित्येकादश—कपालम्। अनु निः। निर् वपेत्। वपेद् यम्। यम् च।
 चैव। एव हन्ति। हन्ति यः। यश्च। चास्य। अस्यर्णयात्। ऋणयात् तौ। ऋणयादित्यृण—
 यात्। तौ भागधेयेन। भागधेयेन प्रीणाति। भागधेयेनेति भाग—धेयेन। प्रीणाति न। नार्तिम्।
 आर्तिमा। आर्च्छति। ऋच्छति यजमानः। यजमान इति यजमानः॥ ॥ [९] ॥

(आऽपराभावायपुरोडाशमेतेआहुतीततःषड्विंशच्च)

॥ २ ॥

*

भूमिर् भूम्ना। भूम्ना द्यौः। द्यौरुवरिणा। वरिणाऽन्तरिक्षम्। अन्तरिक्षम् महित्वा। महि-
 त्वेति महि—त्वा॥ उपस्थे ते। उपस्थ इत्युप—स्थे। ते देवि। देव्यदिते। अदितेऽग्निम्। अग्नि-
 मन्नादम्। अन्नादमन्नाद्याय। अन्नादमित्यन्न—अदम्। अन्नाद्याया। अन्नाद्यायेत्यन्न—अद्याय।
 आ दधे। दध इति दधे॥ आऽयम्। अयम् गौः। गौः पृश्निः। पृश्निरक्रीत्। अक्री-

दस॑नत् । अस॑नन्, मा॒तर॑म् । मा॒तर॑म् पुनः॑ । पुन॑रिति पुनः॑ ॥ पि॒तर॑म् च । च प्र॑यन्न । प्र॒यन्थ॑
सुवः॑ । प्र॒यन्निति॑ प्र—यन्न । सुव॑रिति सुवः॑ ॥ त्रि॒शब्द॑म । धाम॑ वि । वि रा॑जति । रा॒जति॑ वाक् ।
वाक् प॑तङ्गाय । प॒तङ्गाय॑ शि॒श्रिये॑ । शि॒श्रिय॑ इति शि॒श्रिये॑ ॥ प्रत्य॑स्य । अ॒स्य व॒ह । व॒ह
द्युभिः॑ । द्युभि॑रिति द्यु—भिः ॥ अ॒स्य प्रा॑णात् । प्रा॒णाद॑पान॒ती । प्रा॒णादि॑ति प्र—अ॒नात् । अ॒पान॑-
त्यन्तः । अ॒पान॑तीत्यप—अ॒नती । अ॒न्तश्च॑रति । च॒रति॑ रो॒चना । रो॒चने॑ति रो॒चना ॥ व्य॑ख्यत् ।
अ॒ख्यन्, म॒हिषः॑ । म॒हिषः॑ सुवः॑ । सुव॑रिति सुवः॑ ॥ यत् त्वा॑ । त्वा क्रु॒द्धः । ॥ [१०] ॥ क्रु॒द्धः
प॒रोव॑प । प॒रोव॑प म॒न्युना॑ । प॒रोव॑पेति प॒रा—उ॒वप॑ । म॒न्युना॑ यत् । यद॑वर्त्या । अव॑र्त्येत्य-
वर्त्या ॥ सु॒कल्प॑मग्ने । सु॒कल्प॑मिति सु—कल्प॑म् । अ॒ग्ने तत् । तत् तव॑ । तव॑ पुनः॑ । पुन॑स्त्वा ।
त्वोत् । उद् दी॑पयामसि । दी॒पया॑मसीति दी॒पया॑मसि ॥ यत् ते॑ । ते म॒न्युप॑रोत्तस्य । म॒न्युप॑रो-
त्तस्य पृ॒थिवी॑म् । म॒न्युप॑रोत्तस्येति म॒न्यु—प॒रोत्त॑स्य । पृ॒थिवी॑मनु । अनु द॑दध्वसे । द॒दध्व॑स इति
द॑दध्वसे ॥ आ॒दि॒त्या वि॒श्वे॑ । वि॒श्वे तत् । तद् दे॒वाः । दे॒वा वस॑वः । वस॑वश्च । च स॒माभ॑रन्न ।
स॒माभ॑रन्निति स॒म—आ॑भरन्न ॥ मनो॑ ज्योतिः । ज्योति॑र, जुषताम् । जुष॑तामाज्यम् । आ॒ज्य॒व्वि-
च्छि॑न्नम् । विच्छि॑न्नयज्ञम् । विच्छि॑न्नमिति वि—च्छि॑न्नम् । यज्ञ॑ स॒म । स॒मिम॑म् । इ॒मम् द॑धातु ।
द॒धा॒त्विति॑ दधातु ॥ बृह॑स्पतिस्तनुताम् । त॒नुता॑मिमम् । इ॒मम् नः॑ । नो वि॒श्वे॑ । वि॒श्वे दे॒वाः । दे॒वा
इ॒ह । इ॒ह मा॑दयन्ताम् । मा॒दय॑न्तामिति मा॒दय॑न्ताम् ॥ स॒प्त ते॑ । ते अ॒ग्ने । अ॒ग्ने स॒मिधः॑ । स॒मिधः॑
स॒प्त । स॒मिध॑ इति स॒म—इ॒धः । स॒प्त जि॒ह्वाः । जि॒ह्वाः स॒प्त । स॒प्तर॑षयः । ॥ [११] ॥ ऋ॒षयः॑
स॒प्त । स॒प्त धाम॑ । धाम॑ प्रि॒याणि॑ । प्रि॒याणी॑ति प्रि॒याणि॑ ॥ स॒प्त हो॒त्राः । हो॒त्राः स॒प्तधा॑ । स॒प्तधा॑
त्वा॑ । स॒प्तधे॑ति स॒प्त—धा॑ । त्वा य॒जन्ति॑ । य॒जन्ति॑ स॒प्त । स॒प्त योनीः॑ । योनी॑रा । आ पृ॑णस्व ।
पृ॑णस्वा घृ॒तेन॑ । घृ॒तेने॑ति घृ॒तेन॑ ॥ पुन॑रूर्जा । ऊ॒र्जा नि॑ । नि वर्त॑स्व । वर्त॑स्व पुनः॑ । पुन॑रग्ने ।
अ॒ग्न इ॒षा । इ॒षा ऽऽयु॑षा । आयु॑षेत्यायुषा ॥ पुन॑र् नः । नः पा॒हि । पा॒हि वि॒श्वतः॑ । वि॒श्वत॑ इति
वि॒श्वतः॑ ॥ स॒ह र॒य्या । र॒य्या नि॑ । नि वर्त॑स्व । वर्त॑स्वाग्ने॑ । अ॒ग्ने पि॒न्वस्व॑ । पि॒न्वस्व॑ धार॑या ।
धा॒रये॑ति धार॑या ॥ वि॒श्वप्ति॑न्नेया वि॒श्वतः॑ । वि॒श्वप्ति॑येति वि॒श्व—प्ति॑न्नेया । वि॒श्वत॑स्प॒रि । प॒रीति॑
प॒रि ॥ ले॒कः स॒लेकः॑ । स॒लेकः॑ सु॒लेकः॑ । स॒लेक॑ इति स—ले॒कः । सु॒लेक॑स्ते । सु॒लेक॑ इति सु—
ले॒कः । ते नः॑ । न आ॒दि॒त्याः । आ॒दि॒त्या आ॒ज्यम् । आ॒ज्यम् जुषा॑णाः । जुषा॑णा वि॒यन्तु॑ । वि॒यन्तु॑

केतः । केतः सकेतः । सकेतः सुकेतः । सकेत इति स—केतः । सुकेतस्ते । सुकेत इति सु—
केतः । ते नः । न आदित्याः । आदित्या आज्यम् । आज्यम् जुषाणाः । जुषाणा वियन्तु । वियन्तु
विवस्वान् । विवस्वा५ अदितिः । अदितिर् देवजूतिः । देवजूतिस्ते । देवजूतिरिति देव—जूतिः ।
ते नः । न आदित्याः । आदित्या. आज्यम् । आज्यम् जुषाणाः । जुषाणा वियन्तु । वियन्त्विति
वियन्तु ॥ ॥ [१२] ॥

(त्वाजिह्वाः सप्तसुकेतस्ते नस्त्रयो दश च)

॥ ३ ॥

★

भूमिर् भूम्ना । भूम्ना द्यौः । द्यौरुवरिणा । वरिणेति । इत्याह । आहाशिषा । आशिषैव ।
आशिषेत्या—शिषा । एवैनम् । एनमा । आ धत्ते । धत्ते सर्पाः । सर्पा वै । वै जीर्यन्तः । जीर्य-
न्तोऽमन्यन्त । अमन्यन्त सः । स एतम् । एतम् कसर्णीरः । कसर्णीरः काद्रवेयः । काद्रवेयो
मन्त्रम् । मन्त्रमपश्यत् । अपश्यत् ततः । ततो वै । वै ते । ते जीर्णाः । जीर्णास्तनूः । तनू-
रप । अपाघ्नत । अघ्नत सर्पराज्ञियाः । सर्पराज्ञिया ऋग्भिः । सर्पराज्ञिया इति सर्प—राज्ञियाः ।
ऋग्भिर्, गार्हपत्यम् । ऋग्भिरित्यृक्—भिः । गार्हपत्यमा । गार्हपत्यमिति गार्ह—पत्यम् ।
आ दधाति । दधाति पुनर्नवम् । पुनर्नवमेव । पुनर्नवमिति पुनः—नवम् । एवैनम् । एनमजरम् ।
अजरम् कृत्वा । कृत्वा ऽऽ धत्ते । आ धत्ते । धत्तेऽथौ । अथौ पूतम् । अथो इत्यथौ । पूत-
मेव । एव पृथिवीम् । पृथिवीमन्नाद्यम् । अन्नाद्यन्न । अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम् । नोप । उपानमत ।
अनमथ सा । सैतम् । एतम् मन्त्रम् । ॥ [१३] ॥ मन्त्रमपश्यत् । अपश्यत् ततः । ततो वै ।
वै ताम् । तामन्नाद्यम् । अन्नाद्यमुप । अन्नाद्यमित्यन्न—अद्यम् । उपानमत । अनमद् यत् । यथ्
सर्पराज्ञियाः । सर्पराज्ञिया ऋग्भिः । सर्पराज्ञिया इति सर्प—राज्ञियाः । ऋग्भिर्, गार्हपत्यम् ।
ऋग्भिरित्यृक्—भिः । गार्हपत्यमादधाति । गार्हपत्यमिति गार्ह—पत्यम् । आदधात्यन्ना-
द्यस्य । आदधातीत्या—दधाति । अन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै । अन्नाद्यस्येत्यन्न—अद्यस्य । अवरुद्ध्या
अथौ । अवरुद्ध्या इत्यव—रुद्ध्यै । अथौ अस्याम् । अथो इत्यथौ । अस्यामेव । एवैनम् । एनम्
प्रतिष्ठितम् । प्रतिष्ठितमा । प्रतिष्ठितमिति प्रति—स्थितम् । आ धत्ते । धत्ते यत् । यत् त्वा । त्वा
क्रुद्धः । क्रुद्धः परोवप । परोवपेति । परोवपेति परा—उवप । इत्याह । आहाप । अप हुते ।

हुत एव। एवास्मै^१। अस्मै तत्। तत्, पुनः^२। पुनस्त्वा। त्वोत्। उद् दीपयामसि। दीपयाम-
सीति। इत्याह। आह सम्। समिन्धे। इन्ध एव। एवैनम्। एनय्यत्। यत्ते^३। ते मन्युपरोत्तस्य।
मन्युपरोत्तस्येति। मन्युपरोत्तस्येति मन्यु—परोत्तस्य। इत्याह। आह देवताभिः। देवताभिरेव।
एवैनम्। ॥ [१४] ॥ एन५ सम्। सम् भरति। भरति वि। वि वै। वा एतस्य। एतस्य यज्ञः।
यज्ञं छिद्यते। छिद्यते यः। योऽग्निम्। अग्निमुद्वासयते। उद्वासयते बृहस्पतिवत्या। उद्वास-
यत इत्युत्—वासयते। बृहस्पतिवत्यर्चा। बृहस्पतिवत्येति बृहस्पति—वत्या। ऋचोप। उप
तिष्ठते। तिष्ठते ब्रह्म। ब्रह्म वै। वै देवानाम्। देवानाम् बृहस्पतिः। बृहस्पतिरु, ब्रह्मणा। ब्रह्मणैव।
एव यज्ञम्। यज्ञ५ सम्। सम् दधाति। दधाति विच्छिन्नम्। विच्छिन्नय्यज्ञम्। विच्छिन्नमिति
वि—छिन्नम्। यज्ञ५ सम्। समिमम्। इमम् दधातु। दधात्विति। इत्याह। आह सन्तत्यै।
सन्तत्यै विश्वे^४। सन्तत्या इति सम्—तत्यै। विश्वे देवाः। देवा इह। इह मादयन्ताम्। माद-
यन्तामिति। इत्याह। आह सन्तत्यै। सन्ततैव। सन्तत्येति सम्—तत्यै। एव यज्ञम्। यज्ञम्
देवेभ्यः। देवेभ्योऽनु^५। अनु दिशति। दिशति सप्त। सप्त ते^६। ते अग्ने। अग्ने समिधः। समिधः
सप्त। समिध इति सम्—इधः। सप्त जिह्वाः। जिह्वा इति। ॥ [१५] ॥ इत्याह। आह सप्त-
सप्त। सप्तसप्त वै। सप्तसप्तेति सप्त—सप्त। वै सप्तधा। सप्तधाऽग्नेः। सप्तधेति सप्त—धा। अग्नेः
प्रियाः। प्रियास्तनुवः^७। तनुवस्ताः। ता एव। एवाव। अव रुन्धे। रुन्धे पुनः^८। पुनरूर्जा। ऊर्जा
सह। सह रय्या। रय्येति। इत्यभितः^९। अभितः पुरोडाशम्। पुरोडाशमाहुती। आहुती जुहोति।
आहुती इत्या—हुती। जुहोति यजमानम्। यजमानमेव। एवोर्जा। ऊर्जा च। च रय्या। रय्या
च। चोभयतः^{१०}। उभयतः परि^{११}। परि गृह्णाति। गृह्णात्यादित्याः। आदित्या वै। वा अस्मात्।
अस्माल्लोकात्। लोकादमुम्। अमुल्लोकम्। लोकमायन्न। आयन् ते। तेऽमुष्मिन्न। अमुष्मि-
ल्लोके। लोके वि। व्यतृष्यन्न। अतृष्यन् ते। त इमम्। इमल्लोकम्। लोकम् पुनः^{१२}। पुनरभ्य-
वेत्य^{१३}। अभ्यवेत्याग्निम्। अभ्यवेत्येत्यभि—अवेत्य^{१४}। अग्निमाधाय^{१५}। आधायैतान्। आधायेत्या—
धाय^{१६}। एतान्होमान्। होमानजुहवुः। अजुहवुस्ते। त आदध्वन्न। आदध्वन् ते। ते सुवर्गम्।
सुवर्गल्लोकम्। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकमायन्न। आयन्यः। यः पराचीनम्। पराचीनम्
पुनराधेयात्। पुनराधेयादग्निम्। पुनराधेयादिति पुनः—आधेयात्। अग्निमादधीत। आदधीत

सः । आ॒दधी॒तेत्या॑—दधी॑त । स ए॒तान् । ए॒तान॑होमा॒न् । होमा॑ञ्जुहुयात् । जुहु॒याद् याम् । यामे॒व ।
ए॒वादि॒त्याः । आ॒दि॒त्या ऋ॒द्धिम् । ऋ॒द्धिमा॑र्ध्व॒वन् । आ॑र्ध्व॒वन् ताम् । तामे॒व । ए॒वदर्ध्वो॑ति ।
ऋ॒द्धोती॒त्यर्ध्वो॑ति ॥ ॥ [१६] ॥

(सैतंदेवताभिरेवजिह्वाएतान्पञ्चविंशतिश्च)

॥ ४ ॥

उ॒प॒प्र॒यन्तो॑ अ॒र्ध्वर॑म् । उ॒प॒प्र॒यन्त॑ इत्यु॒प—प्र॒यन्तः॑ । अ॒र्ध्वर॑म् मन्त्र॑म् । मन्त्र॑व्वो॒चेम॑ ।
वो॒चेमा॒ग्नये॑ । अ॒ग्नय॑ इत्य॒ग्नये॑ ॥ आ॒रे अ॒स्मे । अ॒स्मे च॑ । अ॒स्मे इत्य॒स्मे । च॒ शृण्व॑ते । शृण्व॑त
इति॑ शृण्व॑ते ॥ अ॒स्य प्र॒त्नाम् । प्र॒त्नाम॑नु । अनु॑ द्युत॑म् । द्युत॑ः शु॒क्रम् । शु॒क्रम् दु॒दुहे॑ । दु॒दुहे॑
अ॒हयः॑ । अ॒हय॑ इत्य॒हयः॑ ॥ प॒यः स॒हस्र॑साम् । स॒हस्र॑सामृषि॑म् । स॒हस्र॑सामिति॑ स॒हस्र—साम् ।
ऋषि॑मित्यृषि॑म् ॥ अ॒ग्निर् मू॒र्द्धा । मू॒र्द्धा दि॒वः । दि॒वः क॒कुत् । क॒कुत् पतिः॑ । पतिः॑ पृथि॒व्याः ।
पृथि॒व्या अ॒यम् । अ॒यमित्य॒यम् ॥ अ॒पाः रेता॑ःसि । रेता॑ःसि जिन्वति । जिन्व॑तीति॑ जिन्वति ॥
अ॒यमि॒ह । इ॒ह प्र॑थमः । प्र॒थमो धा॑यि । धा॑यि धा॒तृभिः॑ । धा॒तृभिर्होता॑ । धा॒तृभि॒रिति॑ धा॒तृ—
भिः । होता॑ यजिष्ठः । यजिष्ठो॑ अ॒र्ध्वरेषु॑ । अ॒र्ध्वरेषी॑ड्यः । ई॒ड्य इती॑ड्यः ॥ यम॑प्र॒वानः ।
अ॒प्र॒वानो भृ॑गवः । भृ॑गवो विरु॒रुचुः । वि॒रु॒रुचुर् वने॑षु । वि॒रु॒रुचुरि॑ति॑ वि—रु॒रुचुः । वने॑षु
चि॒त्रम् । चि॒त्रव्वि॑भुव॑म् । वि॒भुव॑व्वि॒शेवि॑शे । वि॒भुव॑मिति॑ वि—भुव॑म् । वि॒शे, वि॒श इति॑ वि॒शे—
वि॒शे ॥ उ॒भा वा॑म् । वा॒मिन्द्रा॑ग्नी । इन्द्रा॑ग्नी आ॒हुव॑द्ध्यै । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र—अ॒ग्नी । आ॒हुव॑द्ध्यै
उ॒भा । ॥ [१७] ॥ उ॒भा रा॒धसः॑ । रा॒धसः स॒ह । स॒ह मा॑दय॒द्ध्यै । मा॑दय॒द्ध्यै इति॑ मा॑दय॒द्ध्यै ॥
उ॒भा दा॑तारौ । दा॑तारा॒विषाम् । इ॒षाः रयी॑णाम् । रयी॑णामु॒भा । उ॒भा वा॒जस्य॑ । वा॒जस्य॑ सा॒तये॑ ।
सा॒तये॑ हुवे । हुवे॑ वा॒म् । वा॒मिति॑ वा॒म् ॥ अ॒यम् ते॑ । ते॒ योनिः॑ । योनि॑र्ऋ॒त्वियः॑ । ऋ॒त्वियो॑ यतः ।
यतो॑ जा॒तः । जा॒तो अ॒रोच॑थाः । अ॒रोच॑था इत्य॒रोच॑थाः ॥ तम् जा॒नन् । जा॒नन्ने॑ । अ॒ग्न आ॑ ।
आ॒ रो॒ह । रो॒हाथ॑ । अथा॑ नः । नो॒ वर्द्ध॑य । वर्द्ध॑या र॒यिम् । र॒यिमि॑ति॑ र॒यिम् ॥ अ॒ग्न आ॑यू॒षि ।
आ॑यू॒षि प॒वसे॑ । प॒वस॑ आ । आ सु॒व । सु॒वोर्ज॑म् । ऊ॒र्जमि॑षम् । इ॒षम् च॑ । च॒ नः । न॒ इति॑ नः ॥
आ॒रे बा॑धस्व । बा॑धस्व दु॒च्छुना॑म् ॥ दु॒च्छुना॑मिति॑ दु॒च्छुना॑म् ॥ अ॒ग्ने प॒वस्व । प॒वस्व स्व॑पाः ।
स्व॑पा अ॒स्मे । स्व॑पा इति॑ सु—अ॒पाः । अ॒स्मे वर्चः॑ । अ॒स्मे इत्य॒स्मे । वर्चः॑ सु॒वीर्य॑म् । सु॒वीर्य॑मिति॑

सु—वीर्यम्॥ दधत् पोषम्। पोषं रयिम्। रयिम् मयि॥ ॥ [१८] ॥ मयीति मयि॥ अग्ने
पावक। पावक रोचिषा। रोचिषा मन्द्रया। मन्द्रया देव। देव जिह्वया। जिह्वयेति जिह्वया॥
आ देवान्। देवान् वरिष्वि। वरिष्वि यरिष्वि। यरिष्वि च। चेति च॥ स नः। नः पावक। पावक
दीदिवः। दीदिवोऽग्ने॥ अग्ने देवान्। देवा इह। इहा। आ वह। वहेति वह॥ उप यज्ञम्। यज्ञं
हविः। हविश्च। च नः। न इति नः॥ अग्निः शुचिब्रततमः। शुचिब्रततमः शुचिः। शुचिब्र-
ततम इति शुचिब्रत—तमः। शुचिरु विप्रः। विप्रः शुचिः। शुचिः कविः। कविरिति कविः॥
शुची रोचते। रोचत आहुतः। आहुत इत्या—हुतः॥ उदग्ने। अग्ने शुचयः। शुचयस्तव। तव
शुक्राः। शुक्रा भ्राजन्तः। भ्राजन्त ईरते। ईरत इतीरते॥ तव ज्योतींषि। ज्योतींष्यर्चयः।
अर्चय इत्यर्चयः॥ आयुर्दा अग्ने। आयुर्दा इत्यायुः—दाः। अग्नेऽसि। अस्यायुः। आयुर् मे।
मे देहि॥ ॥ [१९] ॥ देहि वर्चोदाः। वर्चोदा अग्ने। वर्चोदा इति वर्चः—दाः। अग्नेऽसि। असि
वर्चः। वर्चो मे। मे देहि। देहि तनूपाः। तनूपा अग्ने। तनूपा इति तनू—पाः। अग्नेऽसि। असि
तनुवम्। तनुवम् मे। मे पाहि। पाह्यग्ने॥ अग्ने यत्। यन्मे॥ मे तनुवाः। तनुवा ऊनम्। ऊनम्
तत्। तन्मे॥ म आ। आ पृण। पृण चित्रावसो। चित्रावसो स्वस्ति। चित्रावसो इति चित्र—वसो।
स्वस्ति ते॥ ते पारम्। पारमशीय। अशीयेन्धानाः। इन्धानास्त्वा। त्वा शतम्। शतं हिमाः।
हिमा द्युमन्तः। द्युमन्तः सम्। द्युमन्त इति द्यु—मन्तः। समिधीमहि। इधीमहि वयस्वन्तः।
वयस्वन्तो वयस्कृतम्। वयस्कृतयशस्वन्तः। वयस्कृतमिति वयः—कृतम्। यशस्वन्तो यश-
स्कृतम्। यशस्कृतं सुवीरासः। यशस्कृतमिति यशः—कृतम्। सुवीरासो अदाभ्यम्। सुवीरास
इति सु—वीरासः। अदाभ्यमित्यदाभ्यम्॥ अग्ने सपत्नदम्भनम्। सपत्नदम्भनं वर्षिष्ठे। सपत्नद-
म्भनमिति सपत्न—दम्भनम्। वर्षिष्ठे अधि। अधि नाके॥ नाक इति नाके॥ सम् त्वम्। त्वमग्ने।
अग्ने सूर्यस्य। सूर्यस्य वर्चसा। वर्चसाऽगथाः। अगथाः सम्। समृषीणाम्। ऋषीणां स्तुतेन।
स्तुतेन सम्। सम् प्रियेण। प्रियेण धाम्ना॥ धाम्नेति धाम्ना॥ त्वमग्ने। अग्ने सूर्यवर्चाः। सूर्यवर्चा
असि। सूर्यवर्चा इति सूर्य—वर्चाः। असि सम्। सम् माम्। मामायुषा। आयुषा वर्चसा। वर्चसा
प्रजया॥ प्रजया सृज। प्रजयेति प्र—जया॥ सृजेति सृज॥ ॥ [२०] ॥

(आहुवद्धौपोषं रयिमेवर्चसासप्त दश च)

॥ ५ ॥

सम् पश्यामि । पश्यामि प्रजाः । प्रजा अहम् । प्रजा इति प्र—जाः । अहमिडप्रजसः । इडप्र-
जसो मानवीः । इडप्रजस इतीड—प्रजसः । मानवीरिति मानवीः ॥ सर्वा भवन्तु । भवन्तु नः ।
नो गृहे । गृह इति गृहे ॥ अम्मः स्थ । स्थाम्मः । अम्मो वः । वो भर्षीय । भर्षीय महः ।
महः स्थ । स्थ महः । महो वः । वो भर्षीय । भर्षीय सहः । सहः स्थ । स्थ सहः । सहो वः ।
वो भर्षीय । भर्षीयोर्जः । ऊर्जः स्थ । स्थोर्जम् । ऊर्जँवः । वो भर्षीय । भर्षीय रेवतीः ।
रेवती रमदध्वम् । रमदध्वमस्मिन्न । अस्मिँल्लोके । लोकेऽस्मिन्न । अस्मिन् गोष्ठे । गोष्ठेऽस्मिन्न ।
गोष्ठ इति गो—स्थे । अस्मिन् र्षये । र्षयेऽस्मिन्न । अस्मिन्योनौ । योनाविह । इहैव । एव
स्त । स्तेतः । इतो मा । माऽप । अप गात । गात बहीः । बहीर् मे । मे भूयास्त । भूयास्त
संहिता ॥ [२१] ॥ संहिताऽसि । संहितेति सम्—हिता । असि विश्वरूपीः । विश्वरू-
पीरा । विश्वरूपीरिति विश्व—रूपीः । आ मा । मोर्जा । ऊर्जा विश । विशा । आ गौपत्येन । गौप-
त्येना । आ रायः । रायस्पोषेण । पोषेण सहस्रपोषम् । सहस्रपोषँवः । सहस्रपोषमिति सहस्र—
पोषम् । वः पुष्यासम् । पुष्यासम् मयि । मयि वः । वो रायः । रायः श्रयन्ताम् । श्रयन्तामिति
श्रयन्ताम् ॥ उप त्वा । त्वाऽग्ने । अग्ने दिवेदिवे । दिवेदिवे दोषावस्तः । दिवेदिव इति दिवे—
दिवे । दोषावस्तर धिया । दोषावस्तरिति दोषा—वस्तः । धिया वयम् । वयमिति वयम् ॥ नमो
भरन्तः । भरन्त आ । एमसि । इमसीतीमसि ॥ राजन्तमदध्वराणाम् । अदध्वराणाम् गोपाम् ।
गोपामृतस्य । गोपामिति गो—पाम् । ऋतस्य दीदिविम् । दीदिविमिति दीदिविम् । वर्द्धमानं
स्वे । स्वे दमे । दम इति दमे ॥ स नः । नः पिता । पितेव । इव सूनवे । सूनवेऽग्ने । अग्ने सूपायनः ।
सूपायनो भव । सूपायन इति सु—उपायनः । भवेति भव ॥ सचस्वा नः । नः स्वस्तये । स्वस्तय
इति स्वस्तये ॥ अग्ने त्वम् ॥ [२२] ॥ त्वम् नः । नो अन्तमः । अन्तम् इत्यन्तमः ॥ उत
त्राता । त्राता शिवः । शिवो भव । भव वरूथ्यः । वरूथ्य इति वरूथ्यः ॥ तम् त्वा । त्वा शोचिष्ठ ।
शोचिष्ठ दीदिवः । दीदिव इति दीदिवः ॥ सुम्नाय नूनम् । नूनमीमहे । ईमहे सखिभ्यः । सखिभ्य
इति सखि—भ्यः ॥ वसुरग्निः । अग्निर् वसुश्रवाः । वसुश्रवा इति वसु—श्रवाः ॥ अच्छा नख्वि ।
नख्वि द्युमत्तमः । द्युमत्तमो रयिम् । द्युमत्तम् इति द्युमत्—तमः । रयिम् दाः । दा इति दाः ॥

ऊ॒र्जा वः । वः प॒श्या॒मि । प॒श्या॒म्यूर्जा । ऊ॒र्जा मा । मा प॒श्य॒त । प॒श्य॒त रा॒यः । रा॒यस्पोषे॑ण ।
 पोषे॑ण वः । वः प॒श्या॒मि । प॒श्या॒मि रा॒यः । रा॒यस्पोषे॑ण । पोषे॑ण मा । मा प॒श्य॒त । प॒श्य॒तेडाः ।
 इडाः स्थ । स्थ म॒धुकृ॑तः । म॒धुकृ॑तः स्यो॒नाः । म॒धुकृ॑त इति मधु—कृ॑तः । स्यो॒ना मा । मा ।
 आ वि॑शत । वि॒शते॑राः । इरा म॑दः । म॑द इति म॑दः ॥ सह॒स्रपोष॑व्वः । सह॒स्रपोष॑मिति सह॒स्र—
 पोष॑म् । वः पु॒ष्या॒सम् । पु॒ष्या॒सम् मयि॑ ॥ ॥ [२३] ॥ मयि॑ वः । वो रा॒यः । रा॒यः श्रय॑न्ताम् ।
 श्रय॑न्तामिति श्रय॑न्ताम् ॥ तथ॑ स॒वितुः । स॒वितु॑र् वरे॑ण्यम् । वरे॑ण्यम् भर्गः । भर्गो॑ दे॒वस्य॑ ।
 दे॒वस्य॑ धीमहि । धीम॑हीति धीमहि ॥ धियो॒ यः । यो नः । नः प्र॒चोद॑यात् । प्र॒चोद॑यादिति प्र—
 चोद॑यात् ॥ सो॒मान॑ः स्वर॑णम् । स्वर॑णम् कृ॒णुहि॑ । कृ॒णुहि॑ ब्र॒ह्मणः॑ । ब्र॒ह्मण॑स्पते । प॒त इति॑ पते ॥
 क॒र॒ष्वीव॑न्त॒य्यः । क॒र॒ष्वीव॑न्त॒मिति॑ क॒र॒ष्वी—व॑न्तम् । य औ॑शिजम् । औ॑शिजमित्यौ॑शिजम् ॥
 क॒दाच॑न । च॒न स्त॑रीः । स्त॑रीर॒सि । अ॒सि न । नेन्द्र॑ । इन्द्र॑ स॒श्वसि॑ । स॒श्वसि॑ दा॒शुषे॑ । दा॒शुष॑ इति॑
 दा॒शुषे॑ ॥ उ॒पोपे॑त् । उ॒पोपे॑त्युप—उ॒प । इ॒न्नु । नु म॑घवन्न । म॑घवन् भूयः । म॑घव॒न्निति॑ मघ—व॒न्न ।
 भूय॑ इत् । इ॒न्नु । नु ते॑ । ते दान॑म् । दान॑म् दे॒वस्य॑ । दे॒वस्य॑ पृ॒च्यते॑ । पृ॒च्य॒त इति॑ पृ॒च्यते॑ ॥ परि॑
 त्वा । त्वाऽग्ने॑ । अ॒ग्ने पुर॑म् । पुर॑व्वयम् । व॒यव्वि॑प्रम् । वि॒प्रः सह॑स्य । सह॑स्य धीमहि । धीम॑—
 हीति॑ धीमहि ॥ धृष॑द्वर्णम् दि॒वेदि॑वे । धृष॑द्वर्ण॒मिति॑ धृष॑त—व॒र्णम् । दि॒वेदि॑वे भे॒त्तार॑म् । दि॒वेदि॑व
 इति॑ दि॒वे—दि॒वे । भे॒त्तार॑म् भ॒ङ्गु॒राव॑तः । भ॒ङ्गु॒राव॑त इति॑ भ॒ङ्गु॒र—व॑तः ॥ अ॒ग्ने गृ॑हपते ।
 गृ॑हप॒ते सु॒गृ॑हपतिः । गृ॑हप॒त इति॑ गृह—प॒ते । सु॒गृ॑हपतिर॒हम् । सु॒गृ॑हपतिरिति॑ सु—गृ॑हपतिः ।
 अ॒हम् त्वया॑ । त्वया॑ गृ॑हपतिना । गृ॑हपतिना भूया॑सम् । गृ॑हपति॒नेति॑ गृह—प॒तिना॑ । भूया॑स॒ः
 सु॒गृ॑हपतिः । सु॒गृ॑हपतिर् मया॑ । सु॒गृ॑हपतिरिति॑ सु—गृ॑हपतिः । मया॑ त्वम् । त्वम् गृ॑हपतिना ।
 गृ॑हपतिना भूयाः । गृ॑हपति॒नेति॑ गृह—प॒तिना॑ । भूयाः श॒तम् । श॒तः हि॑माः । हि॑मा॒स्ताम् ।
 ता॒माशि॑षम् । आ॒शि॒ष॒मा । आ॒शि॒ष॒मित्या॑—शि॒ष॒म् । आ शा॑से । शा॑से तन्त॒वे । तन्त॒वे ज्योति॑—
 ष्मतीम् । ज्योति॑ष्मतीम् ता॒म् । ता॒माशि॑षम् । आ॒शि॒ष॒मा । आ॒शि॒ष॒मित्या॑—शि॒ष॒म् । आ शा॑से ।
 शा॑सेऽमु॒ष्मै॑ । अ॒मु॒ष्मै॑ ज्योति॑ष्मतीम् । ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ज्योति॑ष्मतीम् ॥ ॥ [२४] ॥

(भूयास्तस्वस्तयेऽग्नेपुष्यासंधृषद्वर्णमेकान्न त्रिंशच्च)

॥ ६ ॥

अयंज्ञो वै । वा एषः । एष यः । योऽसामा । असामोपप्रयन्तः । उपप्रयन्तो अदध्वरम् । उप-
 प्रयन्त इत्युप—प्रयन्तः । अदध्वरमिति । इत्याह । आह स्तोमम् । स्तोममेव । एवास्मै । अस्मै
 युनक्ति । युनक्त्युप । उपेति । इत्याह । आह प्रजा । प्रजा वै । प्रजेति प्र—जा । वै पशवः । पशव
 उप । उपेमम् । इमल्लोकम् । लोकम् प्रजाम् । प्रजामेव । प्रजामिति प्र—जाम् । एव पशून् । पशू-
 निमम् । इमल्लोकम् । लोकमुप । उपैति । एत्यस्य । अस्य प्रत्नाम् । प्रत्नामनु । अनु द्युतम् । द्युत-
 मिति । इत्याह । आह सुवर्गः । सुवर्गो वै । सुवर्ग इति सुवः—गः । वै लोकः । लोकः प्रत्नः । प्रत्नः
 सुवर्गम् । सुवर्गमेव । सुवर्गमिति सुवः—गम् । एव लोकम् । लोकः समारोहति । समारोह-
 त्यग्निः । समारोहतीति सम्—आरोहति । अग्निर् मूर्द्धा । मूर्द्धा दिवः । दिवः ककुत् । ककुदिति ।
 इत्याह । आह मूर्द्धानम् । मूर्द्धानमेव । ॥ [२५] ॥ एवैनम् । एनम् समानानाम् । समानानाम्
 करोति । करोत्यथो । अथो देवल्लोकात् । अथो इत्यथो । देवल्लोकादेव । देवल्लोकादिति देव—
 लोकात् । एव मनुष्यलोके । मनुष्यलोके प्रति । मनुष्यलोक इति मनुष्य—लोके । प्रति तिष्ठति ।
 तिष्ठत्ययम् । अयमिह । इह प्रथमः । प्रथमो धायि । धायि धातुभिः । धातुभिरिति । धातुभिरिति
 धातु—भिः । इत्याह । आह मुख्यम् । मुख्यमेव । एवैनम् । एनम् करोति । करोत्युभा । उभा
 वाम् । वामिन्द्राग्नी । इन्द्राग्नी आहुवच्छ्रै । इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी । आहुवच्छ्र इति । इत्याह ।
 आहौजः । ओजो बलम् । बलमेव । एवाव । अव रुन्धे । रुन्धेऽयम् । अयम् ते । ते योनिः ।
 योनिर्ऋत्वियः । ऋत्विय इति । इत्याह । आह पशवः । पशवो वै । वै रयिः । रयिः पशून् ।
 पशूनेव । एवाव । अव रुन्धे । रुन्धे षड्भिः । षड्भिरुप । षड्भिरिति षट्—भिः । उप तिष्ठते । तिष्ठते
 षट् । षड् वै । वा ऋतवः । ॥ [२६] ॥ ऋतव ऋतुषु । ऋतुष्वेव । एव प्रति । प्रति तिष्ठति ।
 तिष्ठति षड्भिः । षड्भिरुत्तराभिः । षड्भिरिति षट्—भिः । उत्तराभिरुप । उत्तराभिरित्युत्—तराभिः ।
 उप तिष्ठते । तिष्ठते द्वादश । द्वादश सम् । सम् पद्यन्ते । पद्यन्ते द्वादश । द्वादश मासाः । मासाः
 सव्वथ्सरः । सव्वथ्सरः सव्वथ्सरे । सव्वथ्सर इति सम्—वथ्सरः । सव्वथ्सर एव । सव्वथ्सर
 इति सम्—वथ्सरे । एव प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठति यथा । यथा वै । वै पुरुषः । पुरुषोऽश्वः ।
 अश्वो गौः । गौर जीर्यति । जीर्यत्येवम् । एवमग्निः । अग्निराहितः । आहितो जीर्यति । आहित
 इत्या—हितः । जीर्यति सव्वथ्सरस्य । सव्वथ्सरस्य परस्तात् । सव्वथ्सरस्येति सं—वथ्सरस्य ।

परस्तादाग्निपावमानीभिः । आग्निपावमानीभिरुप । आग्निपावमानीभिरित्याग्नि—पावमानीभिः ।
उप तिष्ठते । तिष्ठते पुनर्नवम् । पुनर्नवमेव । पुनर्नवमिति पुनः—नवम् । एवैनम् । एनमजरम् ।
अजरम् करोति । करोत्यथौ । अथौ पुनाति । अथो इत्यथौ । पुनात्येव । एवोप । उप तिष्ठते ।
तिष्ठते योगः । योग एव । एवास्य । अस्यैषः । एष उप । उप तिष्ठते । तिष्ठते दमः । ॥ [२७] ॥
दम एव । एवास्य । अस्यैषः । एष उप । उप तिष्ठते । तिष्ठते याज्जा । याज्जैव । एवास्य । अस्यैषा ।
एषोप । उप तिष्ठते । तिष्ठते यथा । यथा पापीयान् । पापीयाञ्छेयसे । श्रेयस आहत्य । आहत्य
नमस्यति । आहत्येत्या—हत्य । नमस्यति तादृक् । तादृगेव । एव तत् । तदायुर्दाः । आयुर्दा
अग्ने । आयुर्दा इत्यायुः—दाः । अग्नेऽसि । अस्यायुः । आयुर्मे । मे देहि । देहीति । इत्याह ।
आहायुर्दाः । आयुर्दा हि । आयुर्दा इत्यायुः—दाः । ह्येषः । एष वर्चोदाः । वर्चोदा अग्ने । वर्चोदा
इति वर्चः—दाः । अग्नेऽसि । असि वर्चः । वर्चो मे । मे देहि । देहीति । इत्याह । आह वर्चोदाः ।
वर्चोदा हि । वर्चोदा इति वर्चः—दाः । ह्येषः । एष तनूपाः । तनूपा अग्ने । तनूपा इति तनू—पाः ।
अग्नेऽसि । असि तनुवम् । तनुवम् मे । मे पाहि । पाहीति । इत्याह । आह तनूपाः । ॥ [२८] ॥
तनूपा हि । तनूपा इति तनू—पाः । ह्येषः । एषोऽग्ने । अग्ने यत् । यन्मे । मे तनुवाः । तनुवा
ऊनम् । ऊनम् तत् । तन्मे । म आ । आ पृण । पृणेति । इत्याह । आह यत् । यन्मे । मे प्रजायै ।
प्रजायै पशूनाम् । प्रजाया इति प्र—जायै । पशूनामूनम् । ऊनम् तत् । तन्मे । म आ । आ पूरय ।
पूरयेति । इति वाव । वावैतत् । एतदाह । आह चित्रावसो । चित्रावसो स्वस्ति । चित्रावसो इति
चित्र—वसो । स्वस्ति ते । ते पारम् । पारमशीय । अशीयेति । इत्याह । आह रात्रिः । रात्रिर् वै । वै
चित्रावसुः । चित्रावसुरव्युष्ट्यै । चित्रावसुरिति चित्र—वसुः । अव्युष्ट्यै वै । अव्युष्ट्या इत्यवि—
उष्ट्यै । वा एतस्यै । एतस्यै पुरा । पुरा ब्राह्मणाः । ब्राह्मणा अभैषुः । अभैषुर् व्युष्टिम् । व्युष्टि-
मेव । व्युष्टिमिति वि—उष्टिम् । एवाव । अव रुन्धे । रुन्ध इन्धानाः । इन्धानास्त्वा । त्वा शतम् ।
शतं हिमाः । ॥ [२९] ॥ हिमा इति । इत्याह । आह शतायुः । शतायुः पुरुषः । शतायु-
रिति शत—आयुः । पुरुषः शतेन्द्रियः । शतेन्द्रिय आयुषि । शतेन्द्रिय इति शत—इन्द्रियः ।
आयुष्येव । एवेन्द्रिये । इन्द्रिये प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठत्येषा । एषा वै । वै सूर्मी । सूर्मी कर्णका-
वती । कर्णकावत्येतया । कर्णकावतीति कर्णक—वती । एतया ह । ह स्म । स्म वै । वै देवाः ।

दे॒वा असु॑राणाम् । असु॑राणां शत॒तरु॑हान् । शत॒तरु॑हाऽऽस्तृ॑हन्ति । शत॒तरु॑हानिति शत—
 तरु॑हान् । तृ॑हन्ति यत् । यदे॒तया॑ । ए॒तया॑ स॒मिध॑म् । स॒मिध॑मा॒दधा॑ति । स॒मिध॑मिति सम्—
 इध॑म् । आ॒दधा॑ति वज्र॑म् । आ॒दधा॑तीत्या॑—दधा॑ति । वज्र॑मेव । ए॒वैतत् । ए॒तच्छ॑त॒घ्नीम् । शत॒-
 घ्नीय्य॑जमानः । शत॒घ्नीमि॑ति शत—घ्नीम् । यज॑मानो भ्रातृ॒व्याय॑ । भ्रातृ॒व्याय॑ प्र । प्र ह॑रति । ह॒रति
 स्तृ॒त्यै । स्तृ॒त्या अ॒छम्ब॑ङ्कारम् । अ॒छम्ब॑ङ्का॒रं सम् । अ॒छम्ब॑ङ्का॒रमित्य॑छम्बट्—का॒रम् । सन्त्व॑म् ।
 त्वम॑ग्ने । अ॒ग्ने सूर्य॑स्य । सूर्य॑स्य वर्च॑सा । वर्च॑साऽग॒थाः । अ॒ग॒था इति॑ । इत्या॑ह । आ॒हैतत् । ए॒तत्
 त्वम् । त्वम॑सि । असी॒दम् । इ॒दम॑हम् । अ॒हम् भू॒यास॑म् । भू॒यास॑मिति॑ । इति॑ वाव । वावै॒तत् ।
 ए॒तदा॑ह । आ॒ह त्वम् । त्वम॑ग्ने । अ॒ग्ने सूर्य॑वर्चाः । सूर्य॑वर्चा॒ असि॑ । सूर्य॑वर्चा॒ इति॑ सूर्य॑—वर्चाः ।
 असी॑ति । इत्या॑ह । आ॒हाशि॑षम् । आ॒शिष॑मेव । आ॒शिष॑मित्या॑—शिष॑म् । ए॒वैता॑म् । ए॒ता मा ।
 आ शा॑स्ते । शा॒स्त इति॑ शास्ते ॥ ॥ [३०] ॥

(मूर्द्धान् षष्ठा एष उप तिष्ठते पाहीत्याह शतमह षोडश च)

॥ ७ ॥

सं प॑श्यामि । प॒श्यामि॑ प्र॒जाः । प्र॒जा अ॒हम् । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । अ॒हमि॑ति । इत्या॑ह । आ॒ह
 याव॑न्तः । याव॑न्त ए॒व । ए॒व ग्रा॒म्याः । ग्रा॒म्याः प॒शवः॑ । प॒शव॑स्तान् । ताने॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व
 रु॒न्धे । रु॒न्धेऽम्भः॑ । अ॒म्भः स्थ॑ । स्था॒म्भः । अ॒म्भो वः॑ । वो भ॒रुषी॑य । भ॒रुषी॑येति॑ । इत्या॑ह ।
 आ॒हाम्भः॑ । अ॒म्भो हि॑ । ह्ये॒ताः । ए॒ता म॑हः । म॑हः स्थ॑ । स्थ॒ म॑हः । म॑हो वः । वो भ॒रुषी॑य ।
 भ॒रुषी॑येति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह म॑हः । म॑हो हि॑ । ह्ये॒ताः । ए॒ताः स॑हः । स॑हः स्थ॑ । स्थ॒ स॑हः । स॑हो
 वः । वो भ॒रुषी॑य । भ॒रुषी॑येति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह स॑हः । स॑हो हि॑ । ह्ये॒ताः । ए॒ता ऊ॒र्जः । ऊ॒र्ज
 स्थ॑ । स्थो॒र्जम् । ऊ॒र्जं वः॑ । वो भ॒रुषी॑य । भ॒रुषी॑येति॑ । इत्या॑ह ॥ [३१] ॥ आ॒होर्जः॑ । ऊ॒र्जो
 हि॑ । ह्ये॒ताः । ए॒ता रे॒वतीः॑ । रे॒वती॑ रम॑दध्वम् । रम॑दध्वमिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह प॒शवः॑ । प॒शवो॑
 वै । वै रे॒वतीः॑ । रे॒वतीः॑ प॒शून् । प॒शूने॒व । ए॒वात्म॑न् । आ॒त्मन् र॑मयते । र॒मय॑त इ॒ह । इ॒हैव॑ । ए॒व
 स्त॑ । स्ते॒तः । इ॒तो मा॑ । माऽप॑ । अप॑ गा॒त । गा॒तेति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह ध्रु॒वाः । ध्रु॒वा ए॒व । ए॒वैनाः॑ ।
 ए॒ना अन॑पगाः । अन॑पगाः कुरु॑ते । अन॑पगा॒ इत्यन॑प—गाः । कु॒रुत॑ इ॒ष्टक॑चित् । इ॒ष्टक॑चिद् वै ।
 इ॒ष्टक॑चिदिती॑ष्टक—चित् । वा अ॒न्यः । अ॒न्योऽग्निः॑ । अ॒ग्निः प॑शुचित् । प॒शुचि॑दन्यः । प॒शुचि॑-

दिति पशु—चित्। अन्यः संहिता। संहिताऽसि। संहितेति सम्—हिता। असि विश्व-
रूपीः। विश्वरूपीरिति। विश्वरूपीरिति विश्व—रूपीः। इति वथ्सम्। वथ्समभि। अभि मृशति।
मृशत्युप। उपैव। एवैनम्। एनम् धत्ते। धत्ते पशुचितम्। पशुचितमेनम्। पशुचितमिति पशु—
चितम्। एनम् कुरुते। कुरुते प्र। प्र वै। ॥ [३२] ॥ वा एषः। एषोऽस्मात्। अस्माल्लोकात्।
लोकाच्च्यवते। च्यवते यः। य आहवनीयम्। आहवनीयमुपतिष्ठते। आहवनीयमित्या—हव-
नीयम्। उपतिष्ठते गार्हपत्यम्। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। गार्हपत्यमुप। गार्हपत्यमिति
गार्ह—पत्यम्। उप तिष्ठते। तिष्ठतेऽस्मिन्। अस्मिन्नेव। एवलोके। लोके प्रति। प्रति तिष्ठति।
तिष्ठत्यथो। अथो गार्हपत्याय। अथो इत्यथो। गार्हपत्यायैव। गार्हपत्यायेति गार्ह—
पत्याय। एव नि। नि, हुते। हुते गायत्रीभिः। गायत्रीभिरुप। उप तिष्ठते। तिष्ठते तेजः। तेजो
वै। वै गायत्री। गायत्री तेजः। तेज एव। एवात्मन्। आत्मन् धत्ते। धत्तेऽथो। अथो यत्।
अथो इत्यथो। यदेतम्। एतम् तृचम्। तृचमन्वाह। अन्वाह सन्तत्यै। अन्वाहेत्यनु—आह।
सन्तत्यै गार्हपत्यम्। सन्तत्या इति सम्—तत्यै। गार्हपत्यवै। गार्हपत्यमिति गार्ह—
पत्यम्। वा अनु। अनु द्विपादः। द्विपादो वीराः। द्विपाद इति द्वि—पादः। वीराः प्र। प्र जायन्ते।
जायन्ते यः। य एवम्। एवविद्वान्। विद्वान् द्विपदाभिः। द्विपदाभिरु गार्हपत्यम्। द्विपदाभिरिति
द्वि—पदाभिः। गार्हपत्यमुपतिष्ठते। गार्हपत्यमिति गार्ह—पत्यम्। उपतिष्ठत आ। उपतिष्ठत
इत्युप—तिष्ठते। ॥ [३३] ॥ आऽस्य। अस्य वीरः। वीरो जायते। जायत ऊर्जा। ऊर्जा वः।
वः पश्यामि। पश्याम्यूर्जा। ऊर्जा मा। मा पश्यत। पश्यतेति। इत्याह। आहाशिषम्। आशि-
षमेव। आशिषमित्या—शिषम्। एवैताम्। एतामा। आ शास्ते। शास्ते तत्। तथ सवितुः।
सवितुर् वरेण्यम्। वरेण्यमिति। इत्याह। आह प्रसूत्यै। प्रसूत्यै सोमानम्। प्रसूत्या इति प्र—
सूत्यै। सोमानङ्गु स्वरणम्। स्वरणमिति। इत्याह। आह सोमपीथम्। सोमपीथमेव। सोमपीथ-
मिति सोम—पीथम्। एवाव। अव रुन्धे। रुन्धे कृणुहि। कृणुहि ब्रह्मणः। ब्रह्मणस्पते। पत
इति। इत्याह। आह ब्रह्मवर्चसम्। ब्रह्मवर्चसमेव। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—वर्चसम्। एवाव।
अव रुन्धे। रुन्धे कदा। कदाचन। चन स्तरीः। स्तरीरसि। असीति। इत्याह। आह न। न
स्तरीम्। स्तरीः रात्रिम्। रात्रिर्वसति। वसति यः। ॥ [३४] ॥ य एवम्। एवविद्वान्। विद्वान्

न॒ग्निम्। अ॒ग्निमु॒पति॑ष्ठते। उ॒पति॑ष्ठते परि॑। उ॒पति॑ष्ठत॒ इत्यु॒प—ति॑ष्ठते। परि॑ त्वा। त्वाऽग्ने॑। अ॒ग्ने
 पु॒रम्। पु॒रँ॑व्यम्। व॒यमि॑ति। इत्या॑ह। आ॒ह परि॑धिम्। परि॑धिमे॒व। परि॑धिमि॒ति परि॑—धिम्।
 ए॒वैतम्। ए॒तम् परि॑। परि॑ दधाति। द॒धात्य॑स्क॒न्दाय॑। अ॒स्क॒न्दाया॑ग्ने॑। अ॒ग्ने गृ॑हपते। गृ॒हप॑त॒
 इति॑। गृ॒हप॑त॒ इति॑ गृह—प॒ते। इत्या॑ह। आ॒ह यथा॑यजुः। यथा॑यजुरे॒व। यथा॑यजुरि॒ति यथा॑—
 यजुः। ए॒वैतत्। ए॒तच्छ॑तम्। श॒त५ हि॑माः। हि॒मा इति॑। इत्या॑ह। आ॒ह श॑तम्। श॒तम् त्वा॑।
 त्वा हे॒मन्ता॑न्। हे॒मन्ता॑नि॒न्धिषी॑य। इ॒न्धिषी॑येति॑। इति॑ वाव। वावै॑तत्। ए॒तदा॑ह। आ॒ह पु॒त्रस्य॑।
 पु॒त्रस्य॑ ना॒म। ना॒म गृ॑हाति। गृ॒हात्य॑न्नाद॒म्। अ॒न्नाद॑मे॒व। अ॒न्नाद॑मित्य॒न्न—अ॒दम्। ए॒वैन॑म्। ए॒नं
 क॒रोति॑। क॒रोति॑ ताम्। तामा॑शिष॒म्। आ॑शिष॒मा। आ॑शिष॒मित्या॑—शिष॒म्। आ शा॑से। शा॒से
 तन्त॑वे। तन्त॑वे ज्योति॑ष्मतीम्। ज्योति॑ष्मती॒मिति॑। इति॑ ब्रूयात्। ब्रूयाद् यस्य॑। यस्य॑ पु॒त्रः।
 पु॒त्रोऽजा॑तः। अजा॑तः स्यात्। स्यात् ते॒जस्वी॑। ते॒जस्व्ये॑व। ए॒वास्य॑। अ॒स्य ब्र॒ह्मव॑र्चसी। ब्र॒ह्म-
 व॑र्चसी पु॒त्रः। ब्र॒ह्मव॑र्चसीति॑ ब्रह्म—व॑र्चसी। पु॒त्रो जा॑यते। जा॒यते॑ ताम्। तामा॑शिष॒म्। आ॑शि-
 ष॒मा। आ॑शिष॒मित्या॑—शिष॒म्। आ शा॑से। शा॒सेऽमु॒ष्मै॑। अ॒मुष्मै॑ ज्योति॑ष्मतीम्। ज्योति॑ष्मती-
 मि॒ति। इति॑ ब्रूयात्। ब्रूयाद् यस्य॑। यस्य॑ पु॒त्रः। पु॒त्रो जा॑तः। जा॒तः स्यात्। स्यात् तेजः॑। तेजं
 ए॒व। ए॒वास्मि॑न्। अ॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्चसम्। ब्र॒ह्मव॑र्चसम् दधाति। ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्रह्म—व॑र्चसम्।
 द॒धाती॑ति॒ दधाति॑ ॥ ॥ [३५] ॥

(उज्ज्वो भरुषीयेतिप्रगार्हपत्यमुपतिष्ठतेवसतिज्योतिष्मती मेकान्न त्रिंशच्च)

॥ ८ ॥

★

अ॒ग्निहो॑त्रं जुहोति। अ॒ग्निहो॑त्रमित्य॒ग्नि—हो॑त्रम्। जुहोति॑ यत्। यदे॒व। ए॒व किम्। किम् च॑।
 च॒ यज॑मानस्य। यज॑मानस्य स्वम्। स्वम् तस्य॑। तस्यै॒व। ए॒व तत्। तद् रे॑तः। रे॑तः सिञ्चति।
 सिञ्चति॑ प्र॒जन॑ने। प्र॒जन॑ने प्र॒जन॑नम्। प्र॒जन॑न॒ इति॑ प्र—जन॑ने। प्र॒जन॑न॒५ हि॑। प्र॒जन॑न॒मिति॑
 प्र—जन॑नम्। हि वै। वा अ॒ग्निः। अ॒ग्निर॑थ॒। अथौष॑धीः। ओष॑धीरन्त॒गताः॑। अन्त॑गता दहति।
 अन्त॑गता॒ इत्यन्त॑—ग॒ताः। द॒हति॑ ताः। ता स्त॑तः। ततो॑ भूय॒सीः। भूय॒सीः प्र॑। प्र जा॑यन्ते।
 जा॒यन्ते॑ यत्। यथ् सा॒यम्। सा॒यम् जुहोति॑। जुहोति॑ रे॑तः। रे॑त ए॒व। ए॒व तत्। तथ् सिञ्चति॑।
 सिञ्चति॑ प्र। प्रै॒व। ए॒व प्रा॑तस्त॒नेन॑। प्रा॒तस्त॒नेन॑ जनयति। प्रा॒तस्त॒नेनेति॑ प्रा॒तः—त॒नेन॑। ज॒नय॑ति

तत् । तद् रेतः । रेतः सिक्तम् । सिक्तम् न । न त्वष्ट्रा । त्वष्ट्राऽविकृतम् । अविकृतम् प्र । अवि-
कृतमित्यवि—कृतम् । प्र जायते । जायते यावच्छः । यावच्छो वै । यावच्छ इति यावत्—शः ।
वै रेतसः । रेतसः सिक्तस्य । सिक्तस्य त्वष्ट्रा । ॥ [३६] ॥ त्वष्ट्रा रूपाणि । रूपाणि विकरोति ।
विकरोति तावच्छः । विकरोतीति वि—करोति । तावच्छो वै । तावच्छ इति तावत्—शः । वै
तत् । तत् प्र । प्र जायते । जायत एषः । एष वै । वै दैव्यः । दैव्यस्त्वष्ट्रा । त्वष्ट्रा यः । यो यजते ।
यजते बहीभिः । बहीभिरुप । उप तिष्ठते । तिष्ठते रेतसः । रेतस एव । एव सिक्तस्य । सिक्तस्य
बहुशः । बहुशो रूपाणि । बहुश इति बहु—शः । रूपाणि वि । वि करोति । करोति सः । स प्र ।
प्रैव । एव जायते । जायते श्वःश्वः । श्वःश्वो भूयान् । श्वःश्व इति श्वः—श्वः । भूयान् भवति । भवति
यः । य एवम् । एवव्विद्वान् । विद्वानग्निम् । अग्निमुपतिष्ठते । उपतिष्ठतेऽहः । उपतिष्ठत इत्युप—
तिष्ठते । अहर् देवानाम् । देवानामासीत् । आसीद् रात्रिः । रात्रिरसुराणाम् । असुराणाम् ते ।
तेऽसुराः । असुरा यत् । यद् देवानाम् । देवानाँवित्तम् । वित्तव्वेद्यम् । वेद्यमासीत् । आसीत् तेन ।
तेन सह । सह रात्रिम् । ॥ [३७] ॥ रात्रिम् प्र । प्राविशन्न । अविशन् ते । ते देवाः । देवा हीनाः ।
हीना अमन्यन्त । अमन्यन्त ते । तेऽपश्यन्न । अपश्यन्नाग्नेयी । आग्नेयी रात्रिः । रात्रिराग्नेयाः ।
आग्नेयाः पशवः । पशव इमम् । इममेव । एवाग्निम् । अग्निं स्तवाम । स्तवाम सः । स नः । नः
स्तुतः । स्तुतः पशून् । पशून् पुनः । पुनर्दास्यति । दास्यतीति । इति ते । तेऽग्निम् । अग्निम-
स्तुवन्न । अस्तुवन्थ सः । स एभ्यः । एभ्यस्तुतः । स्तुतो रात्रियाः । रात्रिया अधि । अब्ध्यहः ।
अहरभि । अभि पशून् । पशून्निः । निरार्जत् । आर्जत् ते । ते देवाः । देवाः पशून् । पशून्वित्वा ।
वित्वा कामान् । कामाँ अकुर्वत् । अकुर्वत् यः । य एवम् । एवव्विद्वान् । विद्वानग्निम् । अग्निमु-
पतिष्ठते । उपतिष्ठते पशुमान् । उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते । पशुमान् भवति । पशुमानिति पशु-
मान् । भवत्यादित्यः । ॥ [३८] ॥ आदित्यो वै । वा अस्मात् । अस्माल्लोकात् । लोकादमुम् ।
अमुल्लोकम् । लोकमैत् । ऐथ सः । सौऽमुम् । अमुल्लोकम् । लोकम् गत्वा । गत्वा पुनः । पुन-
रिमम् । इमल्लोकम् । लोकमभि । अभ्यब्ध्यायत् । अब्ध्यायथ सः । स इमम् । इमल्लोकम् । लोक-
मागत्य । आगत्य मृत्योः । आगत्येत्या—गत्य । मृत्योरबिभेत् । अबिभेन् मृत्युसंय्युतः । मृत्यु-
संय्युत इव । मृत्युसंय्युत इति मृत्यु—संय्युतः । इव हि । ह्ययम् । अयल्लोकः । लोकः सः ।

सोऽमन्यत। अमन्यतेमम्। इममेव। एवाग्निम्। अग्निं स्तवानि। स्तवानि सः। स मा। मा
 स्तुतः। स्तुतः सुवर्गम्। सुवर्गल्लोकम्। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम् गमयिष्यति। गम-
 यिष्यतीति। इति सः। सोऽग्निम्। अग्निमस्तौत्। अस्थौथ सः। स एनम्। एनं स्तुतः। स्तुतः
 सुवर्गम्। सुवर्गल्लोकम्। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकमगमयत्। अगमयद् यः। य एवम्।
 ॥ [३९] ॥ एवविद्वान्। विद्वानग्निम्। अग्निमुपतिष्ठते। उपतिष्ठते सुवर्गम्। उपतिष्ठत इत्युप-
 तिष्ठते। सुवर्गमेव। सुवर्गमिति सुवः—गम्। एव लोकम्। लोकमेति। एति सर्वम्। सर्वमायुः।
 आयुरेति। एत्यभि। अभि वै। वा एषः। एषोऽग्नी। अग्नी आ। अग्नी इत्यग्नी। आ रोहति।
 रोहति यः। य एनौ। एनावुपतिष्ठते। उपतिष्ठते यथा। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। यथा खलु।
 खलु वै। वै श्रेयान्। श्रेयानभ्यारूढः। अभ्यारूढः कामयते। अभ्यारूढ इत्यभि—आरूढः।
 कामयते तथा। तथा करोति। करोति नक्तम्। नक्तमुप। उप तिष्ठते। तिष्ठते न। न प्रातः।
 प्रातः सम्। स हि। हि नक्तम्। नक्तवृत्तानि। वृत्तानि सृज्यन्ते। सृज्यन्ते सह। सह श्रेयान्।
 श्रेयाश्च। च पापीयान्। पापीयाश्च। चासाते। आसाते ज्योतिः। आसाते इत्यासाते। ज्योतिर्
 वै। वा अग्निः। अग्निस्तमः। तमो रात्रिः। रात्रिरुयत्। यन्नक्तम्। ॥ [४०] ॥ नक्तमुपतिष्ठते।
 उपतिष्ठते ज्योतिषा। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। ज्योतिषैव। एव तमः। तमस्तरति। तरत्यु-
 पस्थेयः। उपस्थेयोऽग्नी(३)ः। उपस्थेय इत्युप—स्थेयः। अग्नी(३)रुन। नोपस्थेया(३)ः।
 उपस्थेया(३) इति। उपस्थेया(३) इत्युप—स्थेया(३)ः। इत्याहुः। आहुरमनुष्याय। मनु-
 ष्यायेत्। इन्नु। न्वै। वै यः। योऽहरहः। अहरहराहत्य। अहरहरित्यहः—अहः। आहत्याथ।
 आहत्येत्या—हत्य। अथैनम्। एनय्याचति। याचति सः। स इत्। इन्नु। न्वै। वै तम्। तमुप।
 उपाच्छति। ऋच्छत्यथ। अथ कः। को देवान्। देवानहरहः। अहरहर याचिष्यति। अहरहरि-
 त्यहः—अहः। याचिष्यतीति। इति तस्मात्। तस्मान्न। नोपस्थेयः। उपस्थेयोऽथौ। उपस्थेय
 इत्युप—स्थेयः। अथो खलु। अथो इत्यथौ। खल्वाहुः। आहुराशिषे। आशिषे वै। आशिष
 इत्या—शिषे। वै कम्। कय्यजमानः। यजमानो यजते। यजत इति। इत्येषा। एषा खलु। खलु
 वै। वा आहिताग्नेः। ॥ [४१] ॥ आहिताग्नेराशीः। आहिताग्नेरित्याहित—अग्नेः। आशीर्
 यत्। आशीरित्या—शीः। यदग्निम्। अग्निमुपतिष्ठते। उपतिष्ठते तस्मात्। उपतिष्ठत इत्युप—

तिष्ठते। तस्मादुपस्थेयः। उपस्थेयः प्रजापतिः। उपस्थेय इत्युप—स्थेयः। प्रजापतिः पशून्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। पशून्सृजत। असृजत ते। ते सृष्टाः। सृष्टा अहोरात्रे। अहोरात्रे प्र। अहोरात्रे इत्यहः—रात्रे। प्राविशन्न। अविशन् तान्। ताञ् छन्दोभिः। छन्दोभिरनु। छन्दोभिरिति छन्दः—भिः। अन्विन्दत्। अविन्दद् यत्। यच्छन्दोभिः। छन्दोभिरुपतिष्ठते। छन्दोभिरिति छन्दः—भिः। उपतिष्ठते स्वम्। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। स्वमेव। एव तत्। तदनु। अन्विच्छति। इच्छति न। न तत्र। तत्र जामि। जाम्यस्ति। अस्तीति। इत्याहुः। आहुर यः। योऽहरहः। अहरहरुपतिष्ठते। अहरहरित्यहः—अहः। उपतिष्ठत इति। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। इति यः। यो वै। वा अग्निम्। अग्निम् प्रत्यङ्ङ्। प्रत्यङ्ङुपतिष्ठते। उपतिष्ठते प्रति। उपतिष्ठत इत्युप—तिष्ठते। प्रत्येनम्। एनमोषति। ओषति यः। यः पराङ्। पराङ्विष्वङ्ङ्। विष्वङ् प्रजया। प्रजया पशुभिः। प्रजयेति प्र—जया। पशुभिरिति। पशुभिरिति पशु—भिः। एति कवातिर्यङ्ङ्। कवातिर्यङ्ङिव। कवातिर्यङ्ङिति कवा—तिर्यङ्ङ्। इवोप। उप तिष्ठेत। तिष्ठेत न। नैनम्। एनम् प्रत्योषति। प्रत्योषति न। प्रत्योषतीति प्रति—ओषति। न विष्वङ्ङ्। विष्वङ् प्रजया। प्रजया पशुभिः। प्रजयेति प्र—जया। पशुभिरिति। पशुभिरिति पशु—भिः। एतीत्येति ॥ ॥ [४२] ॥

(सिक्तस्यसहभवतियोयत्त्वलु वैपशुभिस्त्रयोदश च)

॥ ९ ॥

★

मम् नाम। नाम प्रथमम्। प्रथमम् जातवेदः। जातवेदः पिता। जातवेद इति जात—वेदः। पिता माता। माता च। च दधतुः। दधतुर् यत्। यदग्रे। अग्र इत्यग्रे॥ तत्, त्वम्। त्वम् बिभृहि। बिभृहि पुनः। पुनरा। आ मत्। मदैतौः। ऐतो स्तव। ऐतोरित्या—एतोः। तवाहम्। अहम् नाम। नाम बिभराणि। बिभराण्यग्रे। अग्र इत्यग्रे॥ मम् नाम। नाम तव। तव च। च जातवेदः। जातवेदो वाससी। जातवेद इति जात—वेदः। वाससी इव। वाससी इति वाससी। इव विवसानौ। विवसानौ ये। विवसानाविति वि—वसानौ। ये चरावः। ये इति ये। चराव इति चरावः॥ आयुषे त्वम्। त्वम् जीवसे। जीवसे वयम्। वय्यथायथम्। यथायथव्यि। यथायथमिति यथा—यथम्। वि परि। परि दधावहै। दधावहै पुनः। पुनस्ते।

ते इति ते॥ नमोऽग्नये॥ अग्नयेऽप्रतिविद्धाय। अप्रतिविद्धाय नमः। अप्रतिविद्धायेत्यप्रति-
विद्धाय। नमोऽनाधृष्टाय। अनाधृष्टाय नमः। अनाधृष्टायेत्यनाधृष्टाय। नमः सम्राजे। सम्राज
इति सं—राजे॥ अषाढो अग्निः। ॥ [४३] ॥ अग्निरुबृहद्व्याः। बृहद्व्या विश्वजित्। बृहद्व्या
इति बृहत्—व्याः। विश्वजिथ् सहन्त्यः। विश्वजिदिति विश्व—जित्। सहन्त्यः श्रेष्ठः। श्रेष्ठो
गन्धर्वः। गन्धर्व इति गन्धर्वः॥ त्वत्पितारो अग्ने। त्वत्पितार इति त्वत्—पितारः। अग्ने देवाः।
देवास्त्वामाहुतयः। त्वामाहुतयस्त्वद्विवाचनाः। त्वामाहुतय इति त्वाम्—आहुतयः। त्वद्विवा-
चना इति त्वत्—विवाचनाः॥ सम् माम्। मामायुषा। आयुषा सम्। सम् गौपत्येन। गौप-
त्येन सुहिते। सुहिते मा। सुहित इति सु—हिते। मा धाः। धा इति धाः॥ अयमग्निः। अग्निः
श्रेष्ठतमः। श्रेष्ठतमोऽयम्। श्रेष्ठतम इति श्रेष्ठ—तमः। अयम् भगवत्तमः। भगवत्तमोऽयम्।
भगवत्तम इति भगवत्—तमः। अयं सहस्रसातमः। सहस्रसातम इति सहस्र—सातमः॥
अस्मा अस्तु। अस्तु सुवीर्यम्। सुवीर्यमिति सु—वीर्यम्॥ मनो ज्योतिः। ज्योतिर् जुषताम्।
जुषतामाज्यम्। आज्यव्विच्छिन्नम्। विच्छिन्नय्यज्ञम्। विच्छिन्नमिति वि—च्छिन्नम्। यज्ञं सम्।
समिमम्। इमम् दधातु। दधात्विति दधातु॥ या इष्टाः। इष्टा उषसः। उषसो निमृचः। निमृ-
चश्च। निमृच इति नि—मृचः। च ताः। ताः सम्। सम् दधामि। दधामि हविषा। हविषा घृतेन।
घृतेनेति घृतेन॥ पर्यस्वतीरोषधयः। ओषधयः पर्यस्वत्। ॥ [४४] ॥ पर्यस्वद् वीरुधाम्।
वीरुधाम् पर्यः। पर्य इति पर्यः॥ अपाम् पर्यसः। पर्यसो यत्। यत्, पर्यः। पर्यस्तेन। तेन
माम्। मामिन्द्र। इन्द्र सम्। सः सृज। सृजेति सृज॥ अग्ने व्रतपते। व्रतपते व्रतम्। व्रतपत
इति व्रत—पते। व्रतम् चरिष्यामि। चरिष्यामि तत्। तच्छकेयम्। शकेयम् तत्। तन्मे। मे
राद्ध्यताम्। राद्ध्यतामिति राद्ध्यताम्॥ अग्निं होतारम्। होतारमिह। इह तम्। तं हुवे। हुवे
देवान्। देवान्यज्ञियान्। यज्ञियानिह। इह यान्। यान्हवामहे। हवामह इति हवामहे॥ आ
यन्तु। यन्तु देवाः। देवाः सुमनस्यमानाः। सुमनस्यमाना वियन्तु। सुमनस्यमाना इति सु-
मनस्यमानाः। वियन्तु देवाः। देवा हविषः। हविषो मे। मे अस्य। अस्येत्यस्य॥ कस्त्वा। त्वा
युनक्ति। युनक्ति सः। स त्वा। त्वा युनक्तु। युनक्तु यानि। यानि घर्मे। घर्मे कपालानि। कपाला-
न्युपचिन्वन्ति। उपचिन्वन्ति वेधसः। उपचिन्वन्तीत्युप—चिन्वन्ति। ॥ [४५] ॥ वेधस इति

वे॒धसः॑ ॥ पू॒ष्णस्ता॑नि । तान्यपि॑ । अपि॑ व्र॒ते । व्र॒त इन्द्र॑वा॒यू । इन्द्र॑वा॒यू वि । इन्द्र॑वा॒यू इतीन्द्र॑—
वा॒यू । वि मु॒ञ्चता॑म् । मु॒ञ्चता॑मि॒ति मुञ्चता॑म् ॥ अभि॑न्नो घ॒र्मः । घ॒र्मो जी॒रदा॑नुः । जी॒रदा॑नु॒र यतः॑ ।
जी॒रदा॑नु॒रिति जी॒र—दा॑नुः । यत॑ आ॒त्तः । आ॒त्तस्त॑त् । तद॑गन्न । अ॒गन् पुनः॑ । पुन॑रिति पुनः॑ ॥
इ॒ध्मो वेदिः॑ । वेदिः॑ परि॒धयः॑ । परि॒धयश्च॑ । परि॒धय इति॑ परि—धयः॑ । च॒ सर्वे॑ । सर्वे॑ य॒ज्ञस्य॑ ।
य॒ज्ञस्यायुः॑ । आयु॑रनु । अनु॒ सम् । सञ्च॑रन्ति । च॒रन्तीति॑ चरन्ति ॥ त्रय॑स्त्रिंशत्, तन्तवः । त्रय॑—
स्त्रिंश॑दिति त्रयः—त्रिंश॑त् । तन्त॑वो ये । ये वि॒तलि॑रे । वि॒तलि॑रे ये । वि॒तलि॑र इति वि—त॒लिरे॑ ।
य इ॒मम् । इ॒मय्य॑ज्ञम् । य॒ज्ञं स्व॒धया॑ । स्व॒धया द॑दन्ते । स्व॒धयेति॑ स्व—धया॑ । द॑दन्ते तेषा॑म् ।
तेषा॑म् छिन्नम् । छिन्नम् प्र॒ति । प्रत्ये॑तत् । ए॒तद् द॑धामि । द॒धामि स्वाहा॑ । स्वाहा॑ घ॒र्मः । घ॒र्मो
दे॒वान् । दे॒वा अ॒पि । अ॒प्येतु॑ । ए॒त्वित्ये॑तु ॥ ॥ [४६] ॥

(अषाढोषधयौपचिन्वन्तिपञ्चचत्वारिंशच्च)

॥ १० ॥

★

वै॒श्वान॑रो नः । न ऊ॒त्या । ऊ॒त्या ऽऽ प्र । आ प्र । प्र या॑तु । या॒तु प॒राव॑तः । प॒राव॑त
इति॑ प॒रा—व॑तः ॥ अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ । उ॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ । वा॒हसे॑ति वा॒हसा॑ ॥ ऋ॒तावा॑न॒वैश्वान॑रम् ।
ऋ॒तावा॑न॒मित्यु॒त—वा॑नम् । वै॒श्वान॑रमृतस्य । ऋ॒तस्य॑ ज्योतिषः । ज्योति॑षस्पति॑म् । पति॑मिति
पति॑म् ॥ अज॑स्रम् घ॒र्मम् । घ॒र्ममी॑महे । ई॒मह॑ इती॑महे ॥ वै॒श्वान॑रस्य द॒स॒नाभ्यः॑ । द॒स॒नाभ्यो
बृ॒हत् । बृ॒हद॑रिणात् । अ॒रिणा॑देकः । ए॒कः स्व॒पस्य॑या । स्व॒पस्य॑या क॒विः । स्व॒पस्य॑येति सु—
अ॒पस्य॑या । क॒विरिति॑ क॒विः ॥ उ॒भा पि॑तरा । पि॒तरा॑ म॒हय॑न्न । म॒हय॑न्नजायत । अ॒जाय॑ताग्निः ।
अ॒ग्निरु॒द्यावा॑पृथि॒वी । द्यावा॑पृथि॒वी भूरि॑रेतसा । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑—पृथि॒वी । भूरि॑रेत॒सेति॑
भूरि॑—रेत॒सा ॥ पृ॒ष्ठो दि॒वि । दि॒वि पृ॒ष्ठः । पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः । अ॒ग्निः पृ॒थिव्या॑म् । पृ॒थिव्या॑म् पृ॒ष्ठः । पृ॒ष्ठो
वि॒श्वाः । वि॒श्वा ओष॑धीः । ओष॑धीरा । आ वि॒वेश । वि॒वेशे॑ति विवेश ॥ वै॒श्वान॑रः स॒हसा॑ । स॒हसा॑
पृ॒ष्ठः । पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः । अ॒ग्निः सः । स नः॑ । नो दि॒वा । दि॒वा सः । स रि॑षः ॥ ॥ [४७] ॥ रि॑षः पा॑तु ।
पा॑तु नक्तम् । नक्त॑मिति नक्तम् ॥ जा॒तो यत् । यद॑ग्ने । अ॒ग्ने भुव॑ना । भुव॑ना व्य॒ख्यः । व्य॒ख्यः
प॒शुम् । व्य॒ख्य इति॑ वि—अ॒ख्यः । प॒शुन्न । न गो॑पाः । गो॑पा इर्यः । गो॑पा इति गो—पाः । इर्यः
परि॑ज्मा । परि॑ज्मेति परि—ज्मा ॥ वै॒श्वान॑र ब्र॒ह्मणे॑ । ब्र॒ह्मणे॑ वि॒न्द । वि॒न्द गा॑तुम् । गा॑तुय्यम् ।

यूयम् पात । पात स्वस्तिभिः । स्वस्तिभिः सदा । स्वस्तिभिरिति स्वस्ति—भिः । सदा नः । न इति नः ॥ त्वमग्ने । अग्ने शोचिषा । शोचिषा शोशुचानः । शोशुचान आ । आ रोदसी । रोदसी अपृणाः । रोदसी इति रोदसी । अपृणा जायमानः । जायमान इति जायमानः ॥ त्वम् देवान् । देवाः अभिशस्तेः । अभिशस्तेरमुञ्चः । अभिशस्तेरित्यभि—शस्तेः । अमुञ्चो वैश्वानर । वैश्वानर जातवेदः । जातवेदो महित्वा । जातवेद इति जात—वेदः । महित्वेति महि—त्वा । अस्माकमग्ने । अग्ने मघवत्सु । मघवत्सु धारय । मघवत्स्वेति मघवत्—सु । धारयानामि । अनामि ख्वत्रम् । ख्वत्रमजरम् । अजरः सुवीर्यम् । सुवीर्यमिति सु—वीर्यम् ॥ वयम् जयेम । जयेम शतिनम् । शतिनः सहस्रिणम् । सहस्रिणवैश्वानर । वैश्वानर वाजम् ॥ [४८] ॥ वाजमग्ने । अग्ने तव । तवोतिभिः । उतिभिरित्युति—भिः ॥ वैश्वानरस्य सुमतौ । सुमतौ स्याम । सुमताविति सु—मतौ । स्याम राजा । राजा हिकम् । हिकम् भुवनानाम् । भुवनानामभि श्रीः । अभि श्रीरित्यभि—श्रीः ॥ इतो जातः । जातो विश्वम् । विश्वमिदम् । इदं वि । वि चष्टे । चष्टे वैश्वानरः । वैश्वानरो यतते । यतते सूर्येण । सूर्येणेति सूर्येण ॥ अव ते । ते हेडः । हेडो वरुण । वरुण नमोभिः । नमोभिरव । नमोभिरिति नमः—भिः । अव यज्ञेभिः । यज्ञेभिरीमहे । ईमहे हविर्भिः । हविर्भिरिति हविः—भिः ॥ ख्वयन्नस्मभ्यम् । अस्मभ्यमसुर । अस्मभ्यमित्यस्म—भ्यम् । असुर प्रचेतः । प्रचेतो राजन् । प्रचेत इति प्र—चेतः । राजन्नेनासि । एनासि शिश्रथः । शिश्रथः कृतानि । कृतानीति कृतानि ॥ उदुत्तमम् । उत्तमव्वरुण । उत्तममित्युत्त—तमम् । वरुण पाशम् । पाशमस्मत् । अस्मदव । अवाधमम् । अधमव्वि । वि मव्वमम् । मव्वमः श्रथाय । श्रथायेति श्रथाय ॥ अथा वयम् । वयमादित्य । आदित्य व्रते ॥ [४९] ॥ व्रते तव । तवानागसः । अनागसो अदितये । अदितये स्याम । स्यामेति स्याम ॥ दधिक्रावृणो अकारिषम् । दधिक्रावृण इति दधि—क्रावृणः । अकारिषम् जिष्णोः । जिष्णोरश्वस्य । अश्वस्य वाजिनः । वाजिन इति वाजिनः ॥ सुरभि नः । नो मुखा । मुखा करत् । करत्, प्र । प्र णः । न आयूषि । आयूषि तारिषत् । तारिषदिति तारिषत् ॥ आ दधिक्राः । दधिक्राः शर्वसा । दधिक्रा इति दधि—क्राः । शर्वसा पञ्च । पञ्च कृष्टीः । कृष्टीः सूर्यः । सूर्य इव । इव ज्योतिषा । ज्योतिषाऽपः । अपस्ततान । ततानेति ततान ॥ सहस्रसाः शतसाः । सहस्रसा इति सहस्र—साः । शतसा वाजी ।

शतसा इति शत—साः । वाज्यर्वा । अर्वा पृणक्तु । पृणक्तु मदध्वा । मदध्वा सम् । समिमा । इमा
 वचांसि । वचांसीति वचांसि ॥ अग्निर् मूर्द्धा । मूर्द्धा भुवः । भुव इति भुवः ॥ मरुतो यत् ।
 यद्ध । ह वः । वो दिवः । दिवः सुम्नायन्तः । सुम्नायन्तो हवामहे । सुम्नायन्त इति सुम्न—यन्तः ।
 हवामह इति हवामहे ॥ आ तु । तू नः । न उप । ॥ [५०] ॥ उप गन्तन । गन्तनेति गन्तन ॥
 या वः । वः शर्म । शर्म शशमानाय । शशमानाय सन्ति । सन्ति त्रिधातूनि । त्रिधातूनि दाशुषे ।
 त्रिधातूनीति त्रि—धातूनि । दाशुषे यच्छत । यच्छताधि । अधीत्यधि ॥ अस्मभ्यम् तानि । अस्म-
 भ्यमित्यस्म—भ्यम् । तानि मरुतः । मरुतो वि । वि यन्त । यन्त रयिम् । रयिम् नः । नो धत्त ।
 धत्त वृषणः । वृषणः सुवीरम् । सुवीरमिति सु—वीरम् । अदितिर् नः । न उरुष्यतु । उरुष्य-
 त्वदितिः । अदितिः शर्म । शर्म यच्छतु । यच्छत्विति यच्छतु ॥ अदितिः पातु । पात्वहंसः ।
 अहंस इत्यहंसः ॥ महीम् । ऊषु । सु मातरम् । मातरं सुव्रतानाम् । सुव्रतानामृतस्य । सुव्र-
 तानामिति सु—व्रतानाम् । ऋतस्य पत्नीम् । पत्नीमवसे । अवसे हुवेम । हुवेमेति हुवेम ॥ तुविर्ष्व-
 त्रामजरन्तीम् । तुविर्ष्वत्रामिति तुवि—र्ष्वत्राम् । अजरन्तीमुरुचीम् । उरूचीं सुशर्माणम् ।
 सुशर्माणमदितिम् । सुशर्माणमिति सु—शर्माणम् । अदितिं सुप्रणीतिम् । सुप्रणीतिमिति सु—
 प्रणीतिम् ॥ सुत्रामाणम् पृथिवीम् । सुत्रामाणमिति सु—त्रामाणम् । पृथिवीम् द्याम् । द्यामने-
 हसम् । अनेहसं सुशर्माणम् । सुशर्माणमदितिम् । सुशर्माणमिति सु—शर्माणम् । अदितिं
 सुप्रणीतिम् । सुप्रणीतिमिति सु—प्रणीतिम् ॥ दैवीम् नावम् । नावं स्वरित्राम् । स्वरित्रामना-
 गसम् । स्वरित्रामिति सु—अरित्राम् । अनागसमस्त्रवन्तीम् । अस्त्रवन्तीमा । आ रुहेम । रुहेमा
 स्वस्तये । स्वस्तय इति स्वस्तये ॥ इमां सु । सु नावम् । नावमा । आरुहम् । अरुहं
 शतारित्राम् । शतारित्रां शतस्फ्याम् । शतारित्रामिति शत—अरित्राम् । शतस्फ्यामिति शत—
 स्फ्याम् ॥ अच्छिद्राम् पारयिष्णुम् । पारयिष्णुमिति पारयिष्णुम् ॥ ॥ [५१] ॥

(दिवा ससहस्रिणवैश्वानराऽऽदित्य तू नोऽनेहसं सुशर्माण मेकान्न विंशतिश्च)

॥ ११ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः — क्रम पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
११	५१

ॐ